

48047

48046

43650

48047

Ս. ՖՐԱՆՉԻՍԿՈՍՈՒՆ

ՄՈՒԽԹԱՍԱՐ ՀԱՅԱԹԸ

Փ. ԱՆԹՈՒԱՆ ԱԳԸԼԼԸՆՆ

վասիթասը իլէ Ֆրանսրգճատան

ԹԻԼԸԾՃԷՅԷ ԹԵՐԾԻԼԻՄԷ

ՕԼՈՒՆՈՒԿ

Vie Brève de Saint François

ԳՈՒՄՈՒԼ շԵՐԻՓՈՒՄ ՖՐԱՆՉԻՍԿԱՆ
մաթպա'ասընտա Թապ' օԼՈՒՆՄՈՒԶ տՈՒՐ

1935

Ex parte nostra, nihil obstat quominus imprimatur
Jerusalem, die 7 Januarii 1935

Fr. NAZARENUS JACOPOZZI

Custos Terrae Sanctae

IMPRIMATUR
Hierosolymis VII Idus Januarii 1935
† ALOYSIUS PATRIARCHA

Իշ պու քիթապ Թէրրա Մանթատա 'ումում' իւշին.
ճիւ թարիգաթտա օլան սէվկիւլիս պիրատէրլէրիմէ՝ պա.
խոսուս Գուտսու շէրիֆտէ պուլունան իւշինճիւ թարի.
գաթ պիրատէրլէրի վէ սա''իւր Սուրբ Յրանչիսքոսա
'իպատէթքեար օլան պիւթիւն էրմէնի քրիսթիյան ճէ.
մա'աթըմըզա հէտիյէ տիր:

Մուգատտէմէ

Հէր տինտար իւշիւնճիւ թարիգաթ պիրատէ-
րինին քէնտի թարիգաթը զանունունտան մա'տէ,
պուլունտուղու թարիգաթըն միւ'էսսիսինին քիմ
օլտուղունու պիլմէսի իգթիգա էթտիյինտէն, մագ-
սատը մէգքիւրիւ իգահ էտէն, քէնտի լուղէթիմիգտէ
պիր քիթապ պուլունմատըղընտան, հէօրմէթլի
Պրանչիսքեան Պրէր ժիւ էֆէնտի (1) վասիթա-
սըյլա Սուրբ Պրանչիսքոսուն 'էօմրիւ հիքէայէսի
իխթիսար էտիլէրէք Պրանսըզճա լիսանընտան,
հէր լիսանտան զիյատէ պիլտիյիմիգ թիւրքճէ լի-
սանընա թէրճիւմէ էթմէյի միւնասիպ կէօրտիւմ

Պիւթիւն 'ազիզլէր ճիւմէ ֆազիլէթլէրի 'ու-
մումէն 'ամէլ էտիպ' անլէրտէն պա'զըսընը խու-
սուսի սուրէթտէ հափմըշ տըրլար, մէգքիւր ֆա-
զիլէթլէրտէն պա'զըլարը ֆէվգ իւլ 'ատէ օլուպ
անլէր Ալլահըն խուսուսի իլհամը օլմայարագ
իգթիտա օլունամազլար, մէսէլա պիզիմ ֆէտէրիմիգ

(1) SOURCES Hist. Franc. : PP. Celano, Cuthbert, Facchinetti.

Hist. Armén. : PP. Holzapfel, Patrem, Wadding.

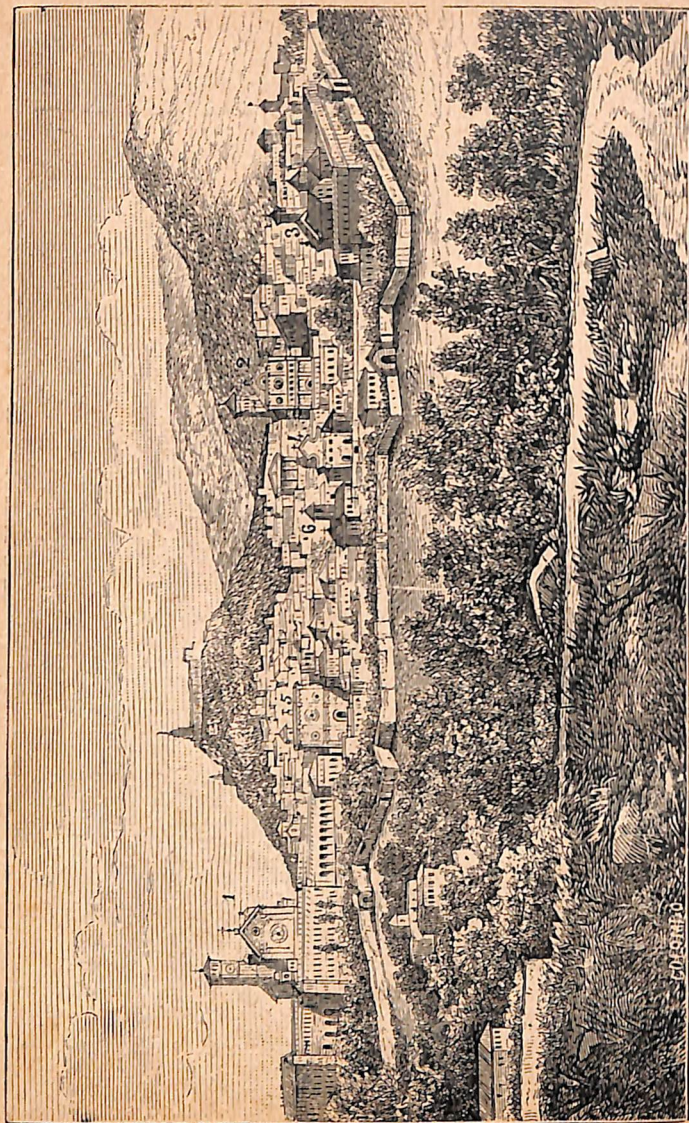
Սուրբ Պրանչիսքոսուն եպիսկոպոսը կիպի, չուլ կիյ-
մէք ուզուն փէրհիզ թուրմագ..... պա՛ղըլարըտա
'ատի տիրլէր, անլէրի հէր տինտար քրիսթիյան
վէ կէրէքսէ իւչիւնհիւ թարիգաթ պիրատէրլէրինին
'ամէլ էթմէսի էլգէմտիր:

'Աղիղլէրին 'աղիղ տօղմայը պփաղիլէթ վա-
սիթասըլա 'աղիղ օլտուգլարը մա'լիւմտիւր, պու-
նուն իչիւն եալընը պփաղիլէթլէրի տէյիլ՝ անլէրին
զայիֆլիքլէրի տախի գիքը օլունուր թաքի, իգ-
թիտա էթմէյէ պօրճլու օլտուղումուգ պփաղիլէթլէրի
պիլիպ՝ ճէսարէթի դայպ էթմէյէլիմ, չիւնքի 'աղիգ-
լէր տախի եէնի ատէմի կիյմէգտէն էվվէլ, պիգիմ
կիպի գուսուրլու իտիլէր, պու սէպէպլէ անլէրին
էսկի ատէմ հալընտա, եա'նի տիւնեանըն եալանճը
վա'տլարընա թապի՝ օլտուգլարը վագթ հափ-
տըգլարը գուսուր վէ գապահաթլարտան թէ'աճ-
հիւպ էթմէյէրէք, ճէսարէթլէ էսկի ատէմի քէնտի
'ամէլլէրիյլէ սօյունուպ՝ իլահի փաղիլէթլէրտէն
եա'նի տին իւմիտ վէ մուհապլէթ 'ամէլլէրինտէն
մա'տէ ինճիլի շէրիֆին փաղիրլիք, փագլըգ վէ
իթա'աթ, իւչ նասիհաթլարընը հըֆգ էտէն չօգ
միւլայիմ վէ 'Աղիգ, Գուրթարըճըմըգ Յիսուս
Քրիստոս Էֆէնտիմիգի իգթիտա էտէն Սուրբ
Պրանչիսքոս Փէտէրիմիգ կիպի եէնի ատէմի կիյէլիմ:

Իմտի եա Յիսուս Քրիստոստա մէվլուտ էվլատ-
լարըմ, վէ 'աղիգ Պրանչիսքեան պիրատէրլէրիմ,
միւմքիւն օլտուղու գատար Սէրաֆի Փէտէրիմիգ
Սուրբ Պրանչիսքոսուն փաղիլէթլէրինի իգթիտա
էտէլիմ, չիւնքի քէնտիսի պիգպաթ սօն վասիյէ-
թինտէ, գէվգ ու սէֆա գըսա, ճէգա էպէտի վէ
հէր քէս քէնտի 'ամէլինէ կէօրէ միւքեաֆաթ եա-
լստ միւճէգաթա միւսթահագգ օլաճագ տէմիշտիր:

Երուսաղէմ Թէրրա Սանթա մանասթըրը
քեանունի սանի 6 սէնէ 1935

Յիսուս Ք. Էֆէնտիմիգին Զուհուր Եօրթուսու:

Աստիգ շէհրին յիւր յառաջագործի

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՅՐԱՆՁԻՍՔՈՍՈՒՆ ԿԵՆՃԼԻՅԻ

Աստիգ շէհրի կիւղէլ հալալը տաղ իւղէրինտէ պինա էտիւմիշ, իթալիյանըն Ում. պրիյա վիլայէթինտէ, քիւչիւք պիր շէհր տիրւ Մէղքիւր շէհրտէ 1182 սէնէսինտէ, հայաթը Յիսուս Էֆէնտիւղին հայաթընա պէնղէր, պիր չօճուգ տօղմուշ տուր Պապա. սը զէնկին պիր թիւճճար, իսմի փէր Պէր-նարտօն, անասըտա փիւա խանըմ իտի

Րիւլայէթէ կէօրէ, Սուրբ Յովհաննէսին, Յիսուս Էֆէնտիւղին, թէվպէ թէվպէ, տէյէրէք, տիւնեայա կէլէճէյինի թէպշիր էթալիյ

կիպի, պիլ ախերէ Ս. Ֆրանչիսքոս տէնիլէճէք
չօճուդ տիւնեայ կէլմէզտէն էվվէլ, պիր
քիմսէ, Ասիդ շէհրինտէ, սէլամ սալահ, սէլամ
սալահ տէյերէք, կէզէր իաի: Տինտար անա-
սընա պիր ախօրտա սաման իւզէրինտէ, գո-
լայճա էվլատընը տօլուրապիլէճէյի, բու-
յասընտա իլհամ' օլունուպ' պու կիւնէ գա-
տար մահալը մէզքիւրտէ մէվճուտ օլան
ախօրտա, չօճուդ տիւնեայ կէլմիշ տիր:
Յիսուս էֆէնտիմիդին միլատընտա, մէլէքլէր
փէթլէհէմտէքի մաղարա իւզէրինտէ, չօպան-
լարա թէրէննիւմլէ միւժտէ էթաիքլէրի կիպի,
պու չօճուղուն միլատընտա տախի, 'Ազիզ Պի-
քիր Մէրեհմին իզզէթինէ ախօր մահալըն-
տաքի պինա էտիլէն քիլիսա իւզէրինտէտէ,
մէլէքլէր իլահիլէր թէրէննիւմ էթմիշտիրլէր:

Փիդա խանըմ տէրհալ չօճուղու Սուրբ
Քուֆին քիլիսասընա վաֆթիզ էթմէյէ կէօ-
թիւրիւպ' իամինի Յովհաննէս Կօտու, պու իամ
Յիսուս էֆէնտիմիդին սապրգընըն իամի տիր:
Հարիպ վէ կիւզէլ պիր կէնճ, չօճուղա վաֆ-
թիզ փէտէրի օլտու. վաֆթիզ էսնասընտա
տիզ չէօքտիւյիւնտէ, վաֆթիզ գուրնասը

Ֆրանսուանըն միլատը

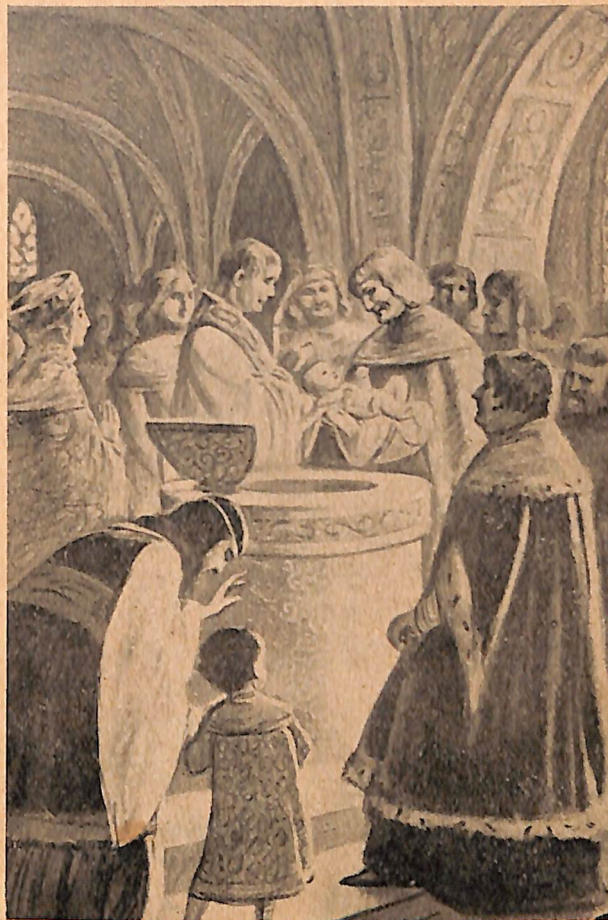
Թաշը իւզէրինտէ, տիզլէրինին պրագտըղը
պու կիւնէ գատար կէօրիւնէն էսէր, անըն
Ալլահըն մէլէյի օլտուղունա տէլիլտիր: Քիւ-
չիւք Յովհաննէս անասընա վէրիլինճէ, եօլ-
նու պիր քիմսէ չօճուղու կէօրմէք արղու
էթտի Պիր կիւն իխթիյար Սիմէոնուն, Պիքիր
Մէրեէմին, եէհուտիլէրին շէրի'աթընա իհթի-
րամէն հէյքէլէ չօճուղունու թագտիմ էթմէք
իչիւն կիրտիյինտէ, էթտիյի կիպի՝ մէզքիւր
եօլնու չօճուղու գօլլարը արասընա ալըպ անա
'աշգիլէ նազար էտիպ՝ Գուրթարըճըմըզ Յիսու-
սուն խաչընը օմուղունտա կէօթիւրէճէյինի
պիլտիրմէք իչիւն, անըն սաղ օմուղունա պիր
խաչ նիշանը եափտը, իմտի չօճուղուն պէօ-
յիւք պիր քիմսէ օլաճաղը իչիւն անըն էյի-
ճէ կէօզէտիլմէսինի անասընա թէնպիհ էտիպ՝
կիթտի:

Քիւչիւք Յովհաննէս տօլունճա պապասը
Ֆրանսատա իտի: Էվէ 'ալտէթինտէ, պիր իլք
օլլան չօճուղու օլտուղունու իչիտինճէ, չօգ
մէսրուր օլտու: Վէ Ֆրանսատա էյի պիր
գաղանճ էթտիյի իչիւն, անը Ֆրանսուա [եա'նի
Ֆրանչիսքոս] թէսմիյէ էտիպ՝ միւսթագպէլտէ

պու իսմի գալտը: Յիսուս Էֆէնտիմիզին Նազա-
րէթտէ, Սղիզ Պիքիը Մարիամ վէ Ս. Յովսէ-
փին եանընտա պէօյիւտիլիւ կիպի, Պրան-
սուատա անասը վէ պապասը հուզուրունտա
պէօյիւր իտի: Քիւչիւք չօծուգլարըն 'էօմրիւ
վալիտէլէրին եիւրէյինտէ պագի գալըր:

Պրանսուա մէքթէպէ կիտէճէք եաշընա
եէթիչինճէ, ագրապալարը անը թա'լիմ վէ
թէրպիյէ իչուն Ս. Գէորգ քահանալարը
եանընա կէօնտէրտիլէր: Չօծուգ անլէրտէն
քէնտի լուղէթինի [իթալիյանճայը] վէ քի-
լիսա վէ 'իլմտար քիմսէլէրին պիլտիյի
լաթինճէ լուղէթինի օգույուպ եալմայը
էօյրէնտի:

Պրանսուա 14 եաշայընճա պապասը 'իլմ-
տէ թէրադգի էթտիյինի կէօրիւպ՝ անը
քէնտի մալաղասընտա եանընա ալտը, վէ
ղայէթ ադըլլը վէ թէրպիյէլի օլտուղու
իչին, չապուճադ սաթմագ վէ միւշթէրիլէրէ
խօշ կէօրիւնմէք ուսուլունու էօյրէնիպ՝ փէ-
տէրի Փիէր Պէրնարտօնա չօգ փարա գաղան-
տըրտը:

Պրանսուանըն վաֆթիզ օլմասը

Պապասըտա էվլատընըն պիր կիւն քէն-
տինին եէրինի թուծուպ՝ մալընա սահիպ
օլաճաղը իւմիտի,յլէ, չօգ մէսըուր իտի:

Հէր նէ զատար Ֆրանսուա քէնտի թէր-
պիյէսի վէ տինտարլըղը սէպէպի,յլէ ճանճա
վէ թէնճէ կիւզէլ սըֆէթէ մալիք իտի իսէ-
տէ, հալէն պիր 'ազիզ տէյիլ իտի, հէր առէմ
կիպի քէնտինինտէ էմրաղը նէֆասնիյէսի վար
իտի, մէսէլա կիւզէլ էսվապ կիյմէք վէ զէվգ
ու սէֆա,յը սէվմէք, վէ մէճտ ու շէրէֆի ա-
րամագ կիպի Պապասը քէնտինտէն չօգ մէմ.
նուն օլտուղու իչիւն, չօգ կիւզէլ կիյմէյէ
իզն վէրտի, քէնտիտէ չօգ զէվգ վէ քիպար-
լըղլա կիյինիպ, կիւզէլ պիր կէնճ օլտու,
չօգ սէվկիւլիւ օլուպ՝ սէֆա սիւրմէյի վէ
կիւլմէյի չօգ սէվէր իտի, վէ չօգ ճէօմէրտ
օլտուղու իչիւն չօգ տօսթլար սահիպի իտի:

Իշինի պիթիրտի,ինտէ տօսթլարընը
թօփլայըպ՝ էն կիւզէլ շէրտապ վէ ա՛լէ եէ-
մէքլէրլէ զիյաֆէթ եափմայը 'ատէթ էտին.
միշ իտի Եիւքսէք սէս իլէ սէօյլէյիպ գուվ-
վէթլէ կիւլէր իտի, եա՛նի չօգ սէֆա սիւրէր
իտի: Մէզքիւր զիյաֆէթլէրտէ Ֆրանսուա

48047

ճահիլէրին գարնէվալ կիւնէրի եափտըղը
կիպի ըէնկ ըէնկ էսվապ կիյէր խտի. պու սէ-
պէպլէ վէ պախուսուս չօգ ճէօմէրտլիյի իչիւն
արգատաշլարը քէնտինի Աստիզ կէնճէրէ
փատիշահը թա'յին էթտիլէր: Շէն եէմէ.քլէր-
տէն սօնրա Ֆրանսուա էյի շէրապլա ֆէրահ-
լանան կէնճէրէ գըլաղուզ օլուպ' եօլլարտա
կիւլէրէք թիւրքիւ չաղըրարագ կիճէ ույու-
յանլարը ույանաըրարագ շէհրին եօլլարըն-
տա կէզմէյէ կիտէր խտի, կիւզէլ պիր սէսի
օլուպ քէմանչէ վէ 'օտ չալար խտի, վէ
թիւրքիւ թէ' լիֆ էտիպ' քէնտինի մէտհ էտէն
տօսթլարընա թիւրքիւ չաղըրմատան հազզ
էտէր խտի:

— —

ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՖԻՐԱՆՉԻՍԳՈՍՈՒՆ ՃԷՆԿՃԻԼԻՅԻ

Հէր նէ գատար Ֆրանսուա քէնտի հալա
վէ հալաաընա թապի' խտի իսէտէ, ասլա ախ-
լագը պօղուգ տէյիլ խտի էվլատլարը պուն-
տան զիյատէ ճահիլլիք էթմէյէն էպէվէյնէ
նէ մութլու: Ֆրանսուա քէնտի սէօզլէրինտէ

վէ թիւրքիւլէրինտէ վէ պիւթիւն 'ամէլլէ-
րինտէ կէնճէրին զիյնէթի օլան փաղըղ-
ֆաղիլէթինի ասլա լէքէլէմէտի. պունուն իչիւն
Ալլահ էֆէնտիմիզտէ պիր կիւն անը, փաղ-
թէնինտէ, Յիսուս էֆէնտիմիզին խաչ իւզէ-
րինտէքի աչըլան եարալարընը թաշըմայա,
քէնտի մէրհամէթիյլէ հազըրլայօր խտի:

Ֆրանսուա օն ալթը եաշընտա իքէն
հայաթընըն էն ճահիլ վապթընտա խտի:

Փափա հազըրէթլէրինին պէօյիւք տիւշ-
մէնի, Ալմանյա իմփէրաթօրու իքինճի Ֆէ-
տէրիքօ, իրզիլկէնլի Գօնրատո խամինտէ պիր
քիմսէյի գօնթ էտիպ' փափա մալը օլան Աս-
սիզ շէհրինին գալ'ասընը զապթ էթտի Պու-
տիւշմէնին կէլիպ ճէպրէն էհալիյի քէնտի
թահթը հիւքիւմէթիինէ իտխալ էթմէսի, աս-
սիզլիլէրի չօգ ինճիթմէքլէ սիլահլա գա-
լ'այա չըգըպ' անը տիպինէճէ սէօքէրէք
տիւշմէնի գօլտուլար, իմտի քէնտի քէն-
տիլէրինի միւտաֆա'ա էթմէք իչիւն, շէհրի
եէնի տիվարլար իլէ չէվիրտիլէր: Ֆրանսուա-
մուհարէպէ իչիւն տահա քիւչիւք խտի, լաքին
մուհարէպէյէ հալասաթը չօգ խտի Տէօրթ

սէնէ սօնրա Ասսիզ 'ասքերլէրլիլէ պէրապէր
 փերուծիյա 'ասքերլէրինէ գարշը մուհարէ-
 պէյէ կիթտի: Ասսիզ 'ասքերի մաղլուպ օլուպ
 Ֆրանսուատա պաշգա չօգ պէյզատէլէրլէ
 եէսիր տիւշտիւ, պիր սէնէ գատար օրտա
 եէսիր գալտըգտան սօնրա, Ասսիզ շէհրինէ տէօ-
 նիւպ պիր խասթալըղա տիւշտիւ: « խասթա-
 լըգ անտէն իսթիֆատէ էտէնէ պիր լուծֆ
 տուր: » Ֆրանսուա քէնտի տալընըգ հայաթը-
 նա տիւշիւնմէքտէ իտի, Ալլահտա անտէն
 տիւնեա լէզզէթինի եալաշ եալաշ գալտրու-
 տը: Եէօրիւյէճէք գատար օլունճա, պիր կիւն
 ագշամ իւսթիւ շէհրին տիւլարընա տօղրու
 կիտիպ՝ էսկի էլպիսէլի պիր պէյէ ըասթ
 կէլիպ՝ անըն իլէ կիւզէլ էսլապընը տէյիշ-
 մէյէ ըազի օլտու: Օ վագթա գատար ֆա-
 գիրլէրի սէվիպ անլէրէ փարա սատաղա վէ-
 ըրի իտի, պու տէֆ՝ա քէնտի էսլապընը վէր-
 տի: Ալլահտա անա միւքեաֆաթ վէրտի:
 Ֆէրտէսի կիճէ պիր ըու՝յատա, իսաշ 'ալէմէ-
 թիլլէ իշարէթլէնմիշ սիւհալարլա տօլու պիր
 սարայ կէօրիւպ՝ պու սիւհալար քիմլին տիր
 տէյու սօրունճա, սէնին վէ սէնին 'ասքերլէրին
 իշիւն տիր տէյու ճէվապ վէրիլտի:

Ֆրանսուանըն 'ասքերլիլի

Տէր հաւ Պրանսուա ույանըպ, պէօյիւք
պիր զապիթ օլաճաղընը տիւշիւնտիւս վէ հա-
գիգաթէն ասսիզլի պիր պէյ մուհարէպէյէ
կիտէր իքէն, քէնտիսի կիւզէլ էալապ կիյիպ՝
անընիլէ պէրապէր կիթտիւ Լաքին Սբօլէթ շէհ-
րինտէ կիճէյի կէշիրմէք իշիւն գալըպ՝ ըու՞յա-
տա քէնտինէ պիր սէս: Քիմէ խըզմէթ էթմէք
էվլատըր, աղայամը Եօգսա խըզմէթճիյէ՞մի,
ղէնկինէ՞մի Եօգսա Ֆագիբէ՞մի տէտիւ Պրան-
սուա տիղ շէօքէրէք: Եա Էֆէնտիմ նէ՞ իս-
թէյօրսուն՝ քի Եափայըմ: Ասսիզ շէհրինէ
տէօն, Ալլահըն իրատէթինին սանա պէյան
օլունմասընը պէքլէ տէտիւ

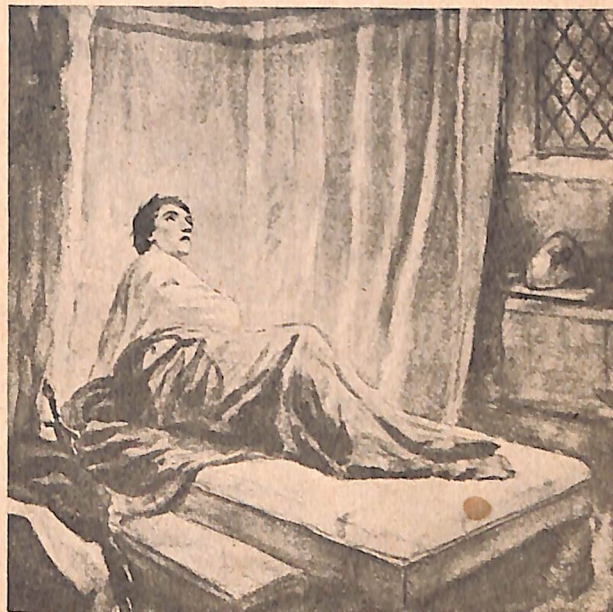
Պրանսուա Ասսիզ շէհրինէ տէօնիւնճէ
տօսթլարը քէնտինի պիր զիյաֆէթէ տա՞վէթ
էթտիլէր, Եէմէքտէն սօնրա թիւրքիւ չաղը-
րարագ ճահիլանէ կէզմէյէ կիթտիլէր, Լա-
քին պու տէֆ՝ա Պրանսուա պաշգա տէֆ՝աքի
կիպի էյլէնմէյիպ տա՞իմա Սբօլէթ շէհրին-
տէքի իշիթմիշ օլտուղու ՝աճաիպ սէսի տիւ-
շիւնիւր իտիւ վէ ափանսըզ Ալլահ անա նէ
զատար ճահիլ պիր հայաթ կէշիրտիյինի, վէ
նէ տէրէճէ Ալլահըն խըզմէթինէ թագափա

էտէճէյի կէնճլի, ինի պօշ եէրէ թէլէֆ էթ-
տի, ինի անա կէօսթէրտի:

Տօսթ լարը կէրի տէօնտիւքլէրինտէ անը չօգ
միւքէտտէր կէօրիւնճէ կիւլէրէք: Նէ՞ պու,
'աշըգմը՞սըն, պիր գարը ալմայը՞մը տիւշիւ-
նիւյօրտուն տէտիլէր: Ֆրանսուա էվլէթ, պէն
էօյլէ պիր գարը ալմագ իսթէյօրում քի,
չօգ կիւզէլ, վէ չօգ զէնկին, վէ սիզտէն պի-
րինիզին պիլէ ալմայաճաղը պիր գարը տըր
տէտի:

Ֆրանսուա էօյիւմիւնէ գատար էմին գա-
լաճաղը, եիւրէյինտէ սէչտիյի նիշանլըսը
ֆագերիլիք խանըմը տիւշիւնէրէք քէնտինէ
հալէն կիւլէն արգատաշլարը արգասը սըրա
կիտիյօր իտի:

Պու զիյաֆէթ վէ կէզիշի քէնտի տօսթ-
լարըյլա սօն զիյաֆէթի վէ սօն ֆէրահլը
կէզմէսի օյտու, չիւնքի Ալլահ էֆէնտիմիզ
անը եէնի պիր եօլա, 'աղիզ խաչ վէ էպէտի
հայաթ եօլունա չաղըրմըշ իտի:

Ֆրանսուանըն ըու"յասը

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ՊԱՊ

ՊԻԶԻՄ ՓԷՏԷՐԻՄԻԶ ՍԷՆ ՔԻ

ԿԷՕՔԼԷՐՏԷՍԻՆ

Ֆրանսուա եալաչ եալաչ քէնտի տօսթ-
լարընը վէ անլէրին զիյաֆէթլէրինի թէրք
էթտի : Տահա պապասընըն մաղաղասընը
պրագմամըչ իտի, քէնտի ազատ օլտուլու
վազթընը եալընըղլըդ վէ տու'ասա կէչիլիլ
իտի Պիր կիւն եալընըղ կէզմէյէ կիտէրիքէն,
տալտա պիր մաղարա կէօրտիւ, օրայա չօգ
տէֆ'ա քէնտի տիւնեա թանթանալարը վէ
սէֆատա կէչիլիլիլ վազթ իւզէրինէ ալլա-
մայա չէքիլիլ իտի Սնասընըն քէնտինէ
էօյրէթտիլի ֆուգարէ սէվիճիլիլի պէօյլուտիւ,
վէ սըդ սըդ վէ չօգճա սատաղա վէրիլ իտի
Պիր կիւն չօգ էքմէք ալլապ էվէ կէթիլինճէ
անասը քէնտինէ, նէ՞ պու, պիր զիյաֆէթմի
եալիաճաղսըն տէյինճէ, Ֆրանսուա, պու պէ-
նիմ ֆազիլ տօսթլարըմ իչիւն տիր տէտի

Նէթէքիմ պիր քիմսէ պիր ատէմի սէ-
վէրսէ, անա պէնդէր օլմագ իսթէր Ֆրան-
սուա կէչէն 'էօմրիւնտէքի քիպիրլիյինին քէ-
ֆարէթի իչիւն տիւէնճի օլմագ իսթէտի, լա-
քին պապասը չօգ զէնկին օլմագլէ, չօգ
փարա սարֆ էթտիյի իչիւն քէնտի շէհրինտէ
տիւէնմէք կիւճիւնէ կէլիպ՝ Սուրբ Պետրոս վէ
Պօղոս Առաքեալլարըն մէզարընը զիյարէթ
էթմէք իչիւն Բօմայա կիտիպ՝ շէհրի մէզ-
քիւրտէ քէնտի կիւզէլ էսլապընը պիր ֆա-
քիրին էսկի երըթըգ էսլապըլլա տէյիչիպ՝
սապահտան ագշամա դատար վաթիքան միւ-
լիւքի քիլիսասընըն էօնիւնտէ տիւէնիւր իտի-
վէ իշ պու Ալլահ մուհապպէթի իչիւն չէքտի-
յի ալչագ կէօնիւլլիւլիւյէ չօգ սէվինիւր իտի:

Ասսիլ շէհրինէ վասըլ օլմագտա իքէն
պիր տաղըն տիպինտէ ույուզլու պիր քիմսէ
կէօրտիւ: Օլ վագթ ֆասիտ թէնին ֆէնա դօ-
գուսու պիր խասթալըգ կէթիւրէ պիլիւր իտի:
Իպթիտատա Ֆրանսուա զէվալլը քիմսէյէ
եադլաշմամագ իչիւն կէրի տէօնմէք իսթէտի,
ամմա Ալլահըն պիր լութֆու անա դուվվէթ
վէրիպ քէնտի քէնտինի զալիպ էթտի, վէ

անիտէ աթտան էնէրէք օլ ֆագիրին, կէչէն-
լէրտէն սատագա ալմագ իչիւն ուզաթտըլը
էլինէ պէօյիւք պիր սատագա դօյուպ եիւ-
զիւնտէն էօլտիւ, վէ չապուճագ աթա պինիպ
երրագլաշմագտա իքէն, պիր ազ սօնրա անը
կէօրմէք իչիւն արդասընա տէօնիւնճէ՝ կէօ-
զիւնէ կէօրիւնմէզ օլտու Յիսուս Էֆէնտիմիլ,
պու մուհապպէթ՝ ամէլինի եալտըրմագ իչիւն,
ույուզլու սըֆէթինտէ քէնտինէ կէօրիւնմիւշ
իտի:

Ալլահ Էֆէնտիմիլ պու միսիլի ճէօ-
մէրտ ֆէտաքեարլըլընա չապուճագ միւքեա-
ֆաթ վէրտի Նէթէքիմ պիր քիմսէ Ալլահըն
պիրինճի լութֆուստան իսթիֆատէ էտէրսէ, Ալ-
լահ անա եէնի վէ տահա պէօյիւք պիր լութֆ
իհսան էտէր Պիր դաշ կիւն սօնրա Ֆրանսուա
շէհրտէն տիշարտա կէզէր իքէն, երզըլմագ-
տա օլան Ս. Տամիյան իսմինէ թագտիս օլուն-
մուշ քիւչիւք պիր քիլիսայա կիրտի Մէզ-
պահ իւզէրինտէ կէօզլէրի կիրէնէ պաղան կէօ-
թէրիչի պիր խաշ կէօրտիւ Ֆրանսուա խաշըն
էօնիւնէ տիլ չէօքիւպ՝ հէրարէթլէ Ալլահա
իրատէթինի քէնտինէ կէօթէրմէյէ թէնէզ-

զիւլ էտիպ անը իքմալ էթմէյէ գուլվէթ վէրմէսի իչլն տուա էթտի, վէ տէրհալ օ խաչտան պիր սէս չըգըպ Ֆրանսուա, պէնիմ խարապ օլմագտա օլան էվիմի թա՛միր էյլէ տէյինճէ, անա չօգ նէղաքէթլէ: Էֆէնտիմ, հիւսնիւ իրասէթիմլէ էտէրիմ տէյու ճէվապ վէրտի:

Օլ քիւչիւք քիլիսայլ պրազմազտան Ֆրանսուա քեսսէսինի, օ 'ազիզ մահալը կէօ դէտէն պիր քահանայա, կիճէ կիւնտիւզ օլ խաչ էօնիւնտէ պիր լամպա եադսընտէյու վէրտի: Իմտի պապասընըն մաղաղասընա չըգըպ գըյմէթլի չուխալարտան պիր թօպ ալըպ տ. թա պինիպ Ասսիզ գուրպինտէ Ֆօլինյօ շէհրի պաղարընա սաթմայա կիտիպ՝ հէր շէյի վէ աթը տախի սաթարադ, պահասընը պիր քեսսէյէ գօյուպ, ալթուն իլէ տօլու օլ քեսսէյի կէթիրէրէք մէղքիւր իխթիյար քահանայա վէրտի Ամմա օլ քահանայ Փիէր Պէրնարտօնուն պունա մէրադ էթմէսինի մէ՛մուլ էտիպ փարայլ գապուլ էթմէյինճէ, Ֆրանսուատա անը պիր փէնճէրէ իչինէ աթըպ կիթտի վէ հադիգաթէն թիւճճար չօգ փւրմէյիպ Սուրբ

Ֆրանսուանըն խաչ էօնիւնտէ տուա էթմէսի

Տամիլյան քիլիսասընա էնիպ եա չուխայը
եա փարայը իսթէրիմ տէյի նիզա՝ էթմէյէ
պաշլատը: Էլլատընըն էյլէնմէյէ սարֆ էթ-
տիյի փարալար իչիւն ասլա քէտէր էթմէզ
իտի, ամմա Ալլահա վէրիլէն փարայը իքի
գաթ զայպ էտէր զանն էթտի. վէ չօգ էօֆ-
քէլի օլտուզու իչիւն Ֆրանսուա պիր մաղա.
րայա սագլանտըլընտան պապասը անը պու-
լամատը. իմտի շէհրէ չըգըպ անը արայըպ
թութուպ հապս էթտիրմէք իչիւն 'ասքէր
կէօնտէրտի Ֆրանսուա բուհանի շէյլէրին
հիւքմիւ Եպիսկոպոսա 'ախտ օլմասը իչիւն
'ասքէրլէր իլէ կիթմէյի բէտտ էթտի:

Աստիզ շէհրինտէն չօգ քիմսէլէր մութ-
րան խանէյէ, քիւրսիւսիւ իւզէրինտէ օթուրան
կուխտօ Էֆէնտի իսմինտէ Եպիսկոպոսուն մու-
հաքէմէսինի իշիթմէք իչիւն կէլմիշ իտիլէր:
Փիէր պէրնարտօն զայէթ մէրագլէ էլլատը-
նըն, ալըպ սաթտըլը չուխատան տօլայը անը
թէքտիր էտիպ, մէճլիս հուզուրունտա Ֆրան-
սուանըն քէնտի վէտէրինտէն տիւշէն միրաս-
տան իսթի'ֆա էթմէսինի բէսմէն թալապ
էտինճէ, Ֆրանսուա տախի, Ալլահտան պաշգա

պիր շէյէ մալիք օլմագ իսթէմէյիպ, իւզէ-
րինտէքի կիւզէլ էսլապլէ պիլէ չըգարըպ
պապասընըն այազլարը էօնիւնէ աթար, օլ
զէման գըլտան մա՛մուլ, թէնինի էզիյէթլէ-
մէք իչիւն գուշանմըշ օլտուլու սէրթ գու-
շալը կէօրիւնտիւ, իմտի գօլլարընը Քրիս-
տոսուն խաչ իւզէրինտէ ուզաթարլը կիպի
ուզատըպ անա խիթապէն, եա փէտէր սէնին
օլանը ալ կէօթիւր, իմտի ճէմա՛թա տէօնիւպ
էյի տինլէյինիզ, պէն շիմտիյէ գատար Փիէր
Պէրնարտօնու պապա թէսմիյէ էթտիմ, ամ-
մա շիմտէն սօնրա հազիզաթէն. պիպիմ փէ-
տէրիմիզ սէնքի կէօքլէրտէսին տէյէ պիլիրիմ
աէտի:

Պու սէօլլէրի իշիտինճէ ճիւմլէ հազըր
օլան քիմսէլէր Եպիսկոպոս տախի աղլամայա
պաշլատըլար. փիէր Պէրնարտօն իսէ օլլու-
նուն էսլապընը ալըպ կիթմէքտէ իքէն մէզ-
քիւր կուխա Եպիսկոպոս էֆէնտի Պրանսուա-
յը քէնտի գափութույլէ սիթը էտիպ, պիր
խըզմէթճի վասիթասը իլէ անա պիր չօպան
էլպիսէսի վէրտի: Պրանսուա իւսթիւնէ պիր
խաչ չըզըպ թէրէննիւմ էտէրէք կիթտի:

Եպիսկոպոսուն Պրանսուայը սիթը էթմէսի

ՕԼ զէման Ֆրանսուա 25 եաշընտա օլուպ էն
Ֆէրահլը պիր քիմսէ իտի:

ՏԷՕՐՏԻՆՃԻԻ ՊԱՊ

ՔԻԼԻՍԱՅԸ ԹԱՄԻՐ ԷԹՄԷՍԻ

Ֆրանսուա մութրան խանէ վէ Աստիզ
շէհրինի թէրք էտիպ՝ Կուպպիօ շէհրինէ չէ-
քիլտի, իշ պու իքի շէհր արասընտա պիր
օրման օլուպ խըրսըղլար օրտա սագլանըպ
հօլտան կէչէնլէրի սօյար իտիլէր: Ֆրանսուա
Ալլահա թէրէննիւմ էթտիյինտէ սէսինի խըր-
սըղլար իշիտէնէ գատար հօլու պաղլայըպ
անը սօյմայա կէլտիլէր: լաքին չօգ հանըլ-
տըլար, չիւնքի զէնկին պիր էֆէնտի եէրինէ
քիւչիւք հարը պուչուգ կիյիլի պիր քիմսէ
պուլտուլար, վէ հէր նէ գատար սօղուգտան
թիթրէր իտի իսէտէ եինէտէ սէվինճլէ իլահի

չաղըրմագտա խտի: Անը տէլի զանն էթտի-
լէր, վէ սէն քիմսին տէյու սօրունճա Ֆրան-
սուա անլէրէ ըէսմէն, «Պէն պէօյիւք պիր
մէլիլին վարիսիյիմ» տէյու ճէվապ վէրտի:
Ալլահտան պահա էթմէյէ պաշլատը, ամմա
խըրսըզլար անտէն պիր շէյ անլամայըպ անը
գար իլէ հարը տօյու պիր չուգուրա աթըպ
հա մէշագգաթըն կիւզէլ վարիսի օրտա տուր,
տէյու եիւքսէք սէս իլէ անը իսթիհզա էտիպ
կիթտիլէր:

Ֆրանսուա պու չուգուրտան տահա ֆէ-
րահլա չըգըպ՝ Պէնէտիքթիւնլէրին մանասթը-
րընա կէօթիւրէն պիր հօլա տիւշտիւ վէ մէգ-
քիւր մանասթըրտա պիր գաշ կիւն աշխանէտէ
խըզմէթ էթտիքտէն սօնրա կուպպիօ շէհրինէ
կիթտի, օրատաէսքի տօսթլարընտան պիրի. քէն-
տինէ պիր ճգնաւոր էսվապը վէրտի. պու պի-
չիմտէ ույուզլուլար խասթախանէսինէ խասթա-
լարա խըզմէթ էթմէյէ կիթտի: Ույուզլու պիր
քիմսէնին հարալարընը սարըպ անը սաղըլթը-
ղընտա քէնտինի պիր 'ազիլ մագամընա գօր-
լար տէյու գօրգտուղունտան կուպպիօ շէհրինի
պրագըպ եինէ Աստիզ շէհրինէ կէլտի: Օլ

Խըրսըզլարըն Ֆրանսուայը չուգուրա աթմասը

դէման խաչտան “ Ս. Տամիյան քիլիսամբ
 թա՛միր էյլէ ” տէյու սէօյլէյէն պիր սէս
 ագլընա տիւշտիւ, լաքին նէ փարասը նէ տէ
 թաշը օլուպ, ետիրընըլըլտա պիւմէզ խի.
 իմտի շէհրին եօլլարընա թաշ վէ քիրէճ սա.
 տադա տիւշմէյէ չըգըպ, պիր թաշ վէրէնէ
 պիր միւքեաֆաթ՝ իքի թաշ վէրէնէ իքի
 միւքեաֆաթ վէրմէյի վա՛տ էտէր խի. վէ
 դէնկին թիւճճար օլլունուն սատադա տիւշ-
 յէրէք կէզտիյինի չօդ քիմ՛սէլէր կէօրիւնճէ,
 անը տէլիթմիշ զանն էտէրլէր խի, տօսթ-
 լարը կիւլէր վէ չօճուգլարտա անա թաշ
 աթար վէ քէօփէքլէր տախի անը զարիպ
 պիր ատէմ զանն էտէրէք իւրիւմէյէ պաշլար
 խիլէր :

Փիէր Պէրնարտօն պիր կիւն պու շամա.
 թայը իշիտիպ՝ թիւքեանտան չըգըպ քէնտի
 էյլլատընըն կիւլիւնճ օլտուլունու կէօրիւն-
 ճէ զիյատէսիյլէ զազապլանըպ անա լա՛.
 նէթ օգուտու, Ֆրանսուա անը իշիթտիյինտէ
 չօդ միւքէտտէր օլուպ իխթիյար պիր
 տիւլէնճիյէ պապասընըն քէնտինէ հէր՝
 լա՛նէթ օգումասընտա քէնտինէ ըահմէթ

օգուտուն տէյու անա ըիճա էթտի: Վէ պու մէ-
շագգաթըն րազմընա պիւթիւն էյի քիմսէլէր
քէնտինէ թաշ վէ փորա տախի վէրտիլէր.
Ֆրանսուա իսքէլէ իւզէրինտէ քիւչիւք քիւի-
սայը, թաշ վէ քիրէճ թաշըյարադ թա՛միր
էթմէյէ պաշլատը:

Ս. Տամիյան քիւիսասընըն իխթիյար քա-
հանասը, կէնճ վէ նազիւք պէօյիւմիւշ Ֆրան-
սուանըն եափըճըլըդ էթտիլինի կէօրմէքլէ
չօդ աճըլըպ պէրապէր եէմէք եէմէյէ անը
տա՛վէթ էթտի. Ֆրանսուա պիր գաչ կիւն
անընլա եէմէք եէմէյի գապուլ էթտի, լաքին
Ֆազիր տիլէնճի օլմայը սէվտիյի իչիւն էլինէ
պիր թաս ալըպ՝ շէհրէ չըդըպ գափուտան
գափույա կիտէրէք քէնտի թա՛ամընը տիլէ-
նիր իտի:

Խանէտան վէ մէրհամէթլի քիմսէլէր,
պուլունանտան հիւսնի իրատէթիյլէ սատագա
վէրիրլէր իտի, վէ ալտըլը սատագանըն հէփի-
սինտէ մէղքիւր թաս իչինէ գօյուպ՝ էօյլէ
գարըշըրտը քի քէօիէքլէրտէն չօղլարը պի-
լէ անա եաղլաշմաղ իտիլէր. Ֆրանսուա
տախի գափուլար էօնիւնտէքի եօլ իւսթիւն-

Չօճուզլարըն Ֆրանսուայը իսթիհզա էթմէսի

Պրանսուանըն քիլիսայը թա՛միր էթմէսի

տէ աչըգտա էն ալչագ պիր թաշ մէրտիլան
իւղէրինտէ պիր տիլէնճի կիպի օթուրուպ օլ
թա՛ամտան թիթսինմէյէրէք եէր իտի, չիւնքի
հէր շէյէ գատիր Ալլահ, քէնտինինն աշգընա
եափտըլը թէվպէ աճէլլէրինտէն տօլայը,
անա միւքեաֆաթ էթմէք իչիւն, մէղքիւր
թա՛ամա խօշ պիր լէղղէթ գօր իտի:

Պիր կիւն Պրանսուա եօլտա պիր թաշ
պուրուպ օմուղունտա կէօթիւրիւքէն՝ անա
քիւչիւք պիրատէրի թէսատիւֆ էտէր. պիրա-
տէրինին իամի ժան օլուպ կիւղէլ վէ սըճագ
թութան պիր էսլապ կիյինիպ քէնտի արգա-
տաշլարըլա կէղմէյէ կիտէր իքէն ժան ար-
գատաշլարընտան պիրինէ, կիթ Պրանսուայա,
սանա թէրինտէն պիր տամլա սաթա՛րմը տէ-
յու սօր տէտի, հալ պու քի Պրանսուա օլ գըշ
ղէմանընտա ինճէ պիր քէօմլէք կիյիպ սօ-
ղուգտան թիթրէյօր իտի, վէ մէհհամէթսիղ
գարտաշընըն պու սէօղիւնէ թաթլըլըգլա,
պէնիմ թէրիմ սաթըլամաղ, Յիսուս քրիստոս
սէնին վէրէճէյինտէն չօգ զիյատէ պիր պա-
հայա անը սաթըն ալտը տէտի:

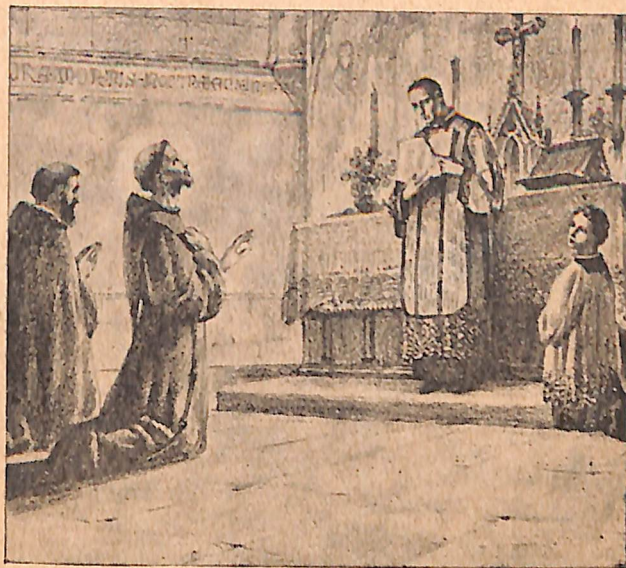
Նէ գատար զիյատէսիյլէ միւթէվազի՝
իտի իսէտէ տահա զիյատէ միւթէվազի՝ օլ-
մագ իսթէր իտի: Պիր կիւն քէնտինին չօդ
տէֆալարճա զիյաֆէթէ տա՛վէթ էթտիյի
քիմսէլէրին եանընա կիտիպ՝ անլէրտէն տի-
լէնմէք իսթէտի: Պիր զիյաֆէթէ տա՛վէթ լի
օլտուգլարընը պիլիպ ֆրանսուա օտանըն գա-
փուսունա եագլաշըպ, գատէհլէրին սէսինի,
կիւլիւշմէ վէ ֆէրահ սէօղլէրի վէ տահա
ունուլթմամըշ օլտուլու թիւրքիւլէրին սէտա-
սընը իշիթտիյինտէ ութանըպ սիւլլիւմիւն պա-
շընա գատար կէրի տէօնիւնճէ Ալլահըն պէօ-
յիւք գուլվէթլի պիր լուլթու անա քէնտի
քէնտինի զալիպ էթտիրի, վէ ճէսարէթլէ
օտայա կիրիպ՝ նէզաքէթլէ էսկի տօսթլարը-
նա սէլամ էտէրէք անլէրէ, Ս. Տամիյան քի-
լիսասընտաքի խաշ էօնիւնտէ եանան լամպայա
զէյթ սաթըն ալմագ իշիւն պիր սատագայա
էլինի աչտը:

Ֆրանսուա իւշ քիլիսա թա՛ամիր էթտի,
Ս. Տամիյան, Ս. Պետրոս վէ 'Ազիզ Մէրէէմ

մէլէյի քիլիսասընը: Պու իշլէրի պիթիւրտիք-
տէն սօնրա չօդ սէվտիյի 'Ազիզ Մէրէէմ մէ-
լէյի քիլիսասընտա պատարաք սէօյլէմէք իշիւն
պիր քահանայ չալըրըպ տըգգէթլէ Ս. Աւե-
տարանըն “Մատթ. 10: 9-10” — քէմէր-
լէրինիդտէ նէ ալթուն վէ նէ կիւմիւշ վէ նէ
պագըր, վէ եօլ իշիւն նէ տալարճըգ վէ նէ
իքի էնթարի վէ նէ այագ գապլարը վէ նէ
'ասա թէտարիք էտինիզ. զիրա իշճի քէնտի
թա՛ամընա լայըգ տըր: — սէօղլէրինի ի-
շիթտի:

Պատարագ պիթինճէ Ֆրանսուա, իշթէ
արատըլըմը պուլտում տէյէրէք քիլիսատան
տըշարը ֆէրահլըգլա չըգըպ՝ տէրհալ քէմէ-
րինի չըգարըպ թօրպասընը պալլատըղը
քէնտիրի քէմէր եէրինէ պէլինէ սարտը, իմ-
տի քէսէյի գալտըրըպ աթտը, վէ այագ
գապլարընը չըգարթտը, վէ տէյնէյինի եէրէ
տիքիպ Առաքեալլարա Յիսուս էֆէնտիմիլին
նէ պիշիմտէ ինճիլի շէրիֆի վա՛ղ էթմէյէ

Կիթմէլէրինի թէնպիհ էթտիյի կիպի, Յիսուս
Էֆէնտիմիզին ինճիլինի վա՛ղ էթմէյէ չըդտը:

Սէնտարանըն օգունմասը

ՊԵՇԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԻԼՔ ՊԻՐԱՏԵՐԼԵՐ

Աստիղ շէհրինտէ զէնկին թիւճճար
օղլունուն եէնի պիր հայաթընա թէ'աճճիւպ
էտէրլէր իտի. քէնտինին էսկի տօսթլարը անը
խօրլար իտիլէր. պապասընըն տօսթլարըտա
անը զէմ էտէրլէր իտի, ամմա 'ադըլլը քիմ.
սէլէր պիր շէյ տէմէյէրէք անա նազարը
տիգգաթլա պադար իտիլէր: Անլէրտէն պիրի
զէնկին շէրէֆլի, իսմի Գուինթավալլը Պէր.
նարտօ իտի: Պու ատէմ Ֆրանսուայը պիր ադ.
շամ եէմէք եէմէյէ տա'վէթ էտիպ էվինտէ
եաթըրտը. Ֆրանսուա տա'վէթի գապուլ

էթտի: Եւմէք եւտիքտէն սօնրա Պէրնարտօ
միւսաֆիրի կիճէ գանտիլիլէ էյիճէ ըշըգլան.
մըշ հազըր գարեօլալը պէօյիւք պիր օտա-
յա կէօթիւրիւպ՝ քէնտիտէ պիր վիւրտէ
իլէ այրըլմըշ օպիր օտայա չէքիւտի: Պէր-
նարտօ տէրհալ եաթալա կիտիպ եալանտան
ույույուպ անը էյիճէ հիզլէմէք իչիւն խըրը-
լայօր իտի: Ֆրանսուա անըն էյիճէ ույուտու-
ղունա էմին օլունճա, եալաշ եալաշ գալըզպ
տու՛ա էթմէյէ պաշլատը, կէօզլէրի եաշարըպ՝
Ալլահըմ հէր շէյիմ, Ալլահըմ հէր շէյիմ
տէյու ահ չէքէրէք կիճէյի թէմամէն տու՛ա.
տա կէչիրտի:

Պու սուրէթտէ, կիզլիճէ Պէրնարտօ,
փիյէր Պէրնարտօնուն օլլունուն հազիգաթէն
Ալլահ ատէմի օլտուղունու անլայըպ՝ սապահ
օլունճա Ֆրանսուատան՝ քէնտիլլէ պէրապէր
վէ քէնտի կիպի եաշամայը թալապ էտինճէ,
Ֆրանսուա Պէրնարտօնուն զէնկին վէ զատէ-
կան օլտուղու իչիւն անը գապուլ էթմէտէն,
էվվէլ Ալլահա տանըշմագ իսթէտի, վէ իքիտի-
տէ պէրապէր պիր պատարագ իչիտիպ վէ պա-
տարագտան սօնրա քահանայա աւետարանը

աչըպ կէօզիւ ալթընա կէլէն այէթի օգուճա.
սընը ըէճա էթտիլէր. քահանայ Ս. Մատթ.
« 19: 21 » աւետարանընտա Յիսուս Էֆէնտի.
միզին զէնկին պիր կէնճէ « կէլը քիւմիլ օլ-
մագ իսթէրսէն, կիտիպ՝ նէն վար իսէ սաթ,
ֆուգարայա վէր, վէ սէմատա խազինէյէ մա-
լիք օլաճագսըն. վէ կէլ պանա թապի՝ օլ »
տէյէն սէօզլէրի օգուտու: Պաշգա տէֆ՛ալար
տախի աւետարան աչըլտը վէ տա՛իմա պաշ-
գա սէօզլէրլէ Ալլահ՝ այնի մա՛նէտէ ճէվապ
վէրտի, եա՛նի սերվէթինի պրագըպ՝ թէրքի
նէֆա էտէրէք խաշընը եիւրլէնիպ՝ Յիսուսուն
արտը սըրա կիթսին տէյու: « Մատթ. 16: 24 »

Աւետարանը օգույան քահանայ տախի
Ֆրանսուայա պագըպ Յիսուս Էֆէնտիմիզին
ըսուլլարա տէտիյի սէօզտէն միւթէ՛հսսիր
օլուպ՝ օ տա քէնտիլլէ վէ քէնտի կիպի եա-
շամագ իսթէտի. Ֆրանսուա հիւսնիւ իրատէ-
թիլլէ անը գապուլ էտիպ՝ պէրապէր մալընը
ֆուգարէլէրէ տաղըթմայա կիթտիլէր: Ֆրան-
սուա Ասսիզ շէհրինին մէյտանընտա վարալա-
րըն տաղըլտըզընը կէօզէթմէքտէ իքէն քէն.

տինէ պիր տէֆ'ա Ս. Տամիյան քիլիսասընը
 թա'միր էթտիյինտէ թաշ սաթան Սիլվէսթրօ
 իսմինտէ պիր քահանայ թէսատիւֆէն օրտան
 կէշմէքտէ օլուպ անըն չօգ փարա տալըթ-
 տըլընը կէօրիւնճէ Ֆրանսուայա, սէն պիլին
 եա, կէշէն տէֆ'ա սանա թաշլարը էյի պիր
 պահայա սաթամատըմ, պու փարատան պիր ազ
 տահա պանա վէր տէյինճէ, Ֆրանսուա նէ-
 զաքէթլէ թամա՝քեարլըլընա թէքտիրէն գա-
 լան փարայը օնա վէրտի, ամմա պու քահանայ
 էվէ 'ալտէթինտէ, տիւշիւնտիւ քի, փիէր Պէր-
 նարտօնուն օլլու քէնտինտէն տահա զէնկին
 տիր չիւնքի Յիսուս Էֆէնտիմիզէ Ֆագիրլիքտէ
 թապի՝ օլմագ իչիւն հէր շէյի Ֆագիրլէրէ
 վէրմիշ իտի, պու սէպէպտէն քէնտի թամա՝
 քեարլըլընտան ութանարագ կէլիպ՝ Ֆրան-
 սուատան քէնտինտէ գապուլ էթմէսինի թա-
 լապ էտիպ՝ Ֆրանսուայա թապի՝ օլուպ մալը-
 նը Ֆագիրլէրէ վէրտի:

Հէր շէյի պիթիրտիքտէն սօնրա Գուին-
 թալալը Պէրնարտօ, Գաթանալը Պետրոս

ըահիպի գանունի, աւետարանը օգույան քա-
 հանայ, վէ Սիլվէսթրօ քահանայ Ֆրանսուայա
 թապի՝ օլուպ, Ֆրանսուա անլէրի՝ալիլ Մէրիէմ
 մէլէյի քիլիսասը օրմանընտա քէնտի իչիւն եաթի-
 մըլ օլտուլու տալլարտան պիր պարագայա
 կէօթիւրտիւ. վէ պիր քէօշէյէ չէքիլպ տու'ա
 էտէր իքէն Ասիլ շէհրինտէն պիր կէնճ կէլիպ
 օտա Ֆրանսուայը անըն թարիգաթընա կիր-
 մէք իչիւն արայօր իտի. պու քիմսէնին մալը
 եօգ իտի, լաքին քէնտի քէնտինի հիւսնիւ իրա-
 տէթիլէ հիպա էտիյօր իտի: Ամմա Ֆրանսուա
 նէ քիւչիւք քիլիսատանէ տէպարագատա օլուպ
 Էճիտիյօ իսմինտէքի մէլքիւր քիմսէ Ալլա-
 հա քէնտինի Ֆրանսուանըն օլտուլու եէրէ կէօ-
 թիւրսին տէյու տու'ա էթտի, տօստօլու
 կիտինճէ տէր հալ Ֆրանսուայը տու'ա էտէր
 իքէն պուլտու: Ֆրանսուա եէնի պիրատէրինին
 կէլմէսի իչիւն չօգ մէսրուր օլտու: Օ պիր
 իւչ արգատաշլարընը շաղըրըպ՝ անլէրէ եէ-
 մէք կէթիրիպ հէփսի պիր սուֆրայա օթու-
 ըունճա, Ֆրանսուա անլէրէ Ալլահտան պահա
 էտէր իտի. իմտի Էճիտիյօյու պէրապէր ալըպ
 Ասիլ շէհրինէ անա պիր քէօմլէք ալմայա

չըզտը: Եօլտա կիտէր իճէն պիր տիլէնճի
Ֆրանսուատան սատագա տիլէտի, լաքին վէ-
րէճէք պիր շէյի օլմայուպ Էճիտիյօյա, պու-
ֆագիրէ Ալլահ մուհապպէթի իչիւն սէնին
զալուլթունու վէրէլիմ տէյինճէ՝ Էճիտիյօ զա-
վուլթունու մէլէքլէր ճէննէթէ կէօթիւրիւր-
լէրճէսինէ սէվինճլէ վէրտի:

Մէլքիւր իլք տէօրթ պիրատէրլէր իլէ
Ֆրանսուա երրագ պիր մահալէ վա՛ղ էթմէյէ
կիթտի, ֆագիր օլուպ կիւղէլ կիյինմիշ օլմա-
տըզլարը իչիւն էյիճէ գապուլ օլունմայըպ
սօլանտըրըճը եէրինէ գօնուլտուլար: Անալար
անլէրի սըհրպազ զանն էտէրէք ֆէնա կէօզ տօ-
գունմասըն տէյու չօճուգլարընը ալըպ գաչար-
լար իտի: Իմտի անլէր սապըլըգտա վէ լէ-
թաֆէթտէ էյի մէսէլ օլարագ պախուսուս
Ալլահ վէ գօնչու մուհապպէթինի վա՛ղ էտէր-
լէր իտի:

Ասսիլ շէհրինէ 'ավտէթ էթտիքլէրինտէ
տիկէր իւչ պիրատէր տախի գապուլ օլունմագ

Ֆրանսուանըն տէօրթ պիրատէրլէր իլէ
վա՛ղ էթմէսի

իչիւն քէնտիլէրինի պէքլէմէքտէ պուտուլար.
պիրինին իամի Սապաթինօ, օ պիրինին իամի
Պաիէլլի ժան, իւչիւնճիւսիւտէ Ֆրանսուանըն
խասթէ խանէտէ ույուզունտան սաղըլթմըշ
օլտուլու Մօրիքօ իամինտէ պիր քիմսէ խտի.
ամմա Ասսիզ շէհրինտէ քէնտիլէրին մալլա.
ըընը Ֆուգարէլէրէ վէրիպ տիլէնտիքլէրի
իչիւն ասսիզլիլէր անլէրէ 'ասըլըգ եափըպ'
սաստագա վէրմէք իսթէմէյօրլար խտի:

Ֆրանսուա իւշ պիրատէրլէրին ալընլա.
ըընըն թէրիլլէ նաֆագալարընը գաղանմա.
լարընա գարէր վէրտի, կիճէյի տու'ատա կէչի.
րիպ կիւնտիւզտէ ույուզլուլար խասթէ խա.
նէսինէ եախօտ էքին պիշմէ վէ պաշադ թօփ.
լամա կիպի իշլէր թութար խտիլէր: Ագշամ
օլունճա, պապալարը Ֆրանսուանըն եանընա
կէլիպ՝ Յիսուս Էֆէնտիմիլին ըէսուլլարը կիպի
ճանլարըն սէլամէթինէ չալըշմադ իչիւն ըու.
հանի թա'ամլար իլէ տօյարլար խտի:

Եալաշ եալաշ օնպիր պիրատէր օլտու-
լար. Յիսուս Էֆէնտիմիլ կիպի, Ֆրանսուանըն

տախի շակիրաւքի օլուպ՝ անլէր իլէ պէրա.
պէր եաշար իտի: Անլէրտէն պիրի տէ Յու-
դա կիպի իտի, եա՛նի Գալիէլլի Ժան փարայը
չօգ սէլտիյի իչիւն Ֆրանսուանըն Ֆագիր թա.
ըկգաթընը պրագըպ՝ Էֆէնտիմիզ Յիսուս
Քրիստոսու սաթան Յուդա կիպի քէնտի քէն.
տիսինի աստը:

Պիրատէրլէրին պաշագ թօփլամասը

ԱԼԹԵՆՃԸ ՊԱՊ

ԲՕՄԱ. ՍՐԲՈՒՀԻ ԳԼԱՐԱ.

Պիրատերէր չօղաւմը իտի, տալլարտան
գուրուլան պարագալար անլէրի սիփէր էթ-
մէյէ քեաֆի տէյիլ իտի. Ֆրանսուա 'Ազիլ
Մէրեէմ մէլէյի քիլսասընտան եարըմ միլ
մէսաֆէտէ էսկի պիր խարապա պուլուպ պի-
րատէրլէրի օրաեա եէրլէշտիրտի. լաքին մէզ-
քիւր մահալ չօգ տար օլմագլա, պիր պիրլէ-
րինէ սըգընթը վերմէմէք իչիւն, հէր պիրի,
պիր մերթէք իւզէրինէ թէպէշիր իլէ եէրի-
նի պէլլի էթմէք իչիւն քէնտի իամինի եազ-
տը: Գափու էօնիւնտէ տու'ա քիթապը եէրինէ
պէօյիւք պիր խաչ տիքիլ իտի:

Ֆրանսուա եէր իւզէրինտէ Ալլահ իչիւն
Անըն վէքիլնտէն իզնսիլ պիր շէյ եափ-
մայը իսթէմէտիյինտէն, իլք պահարտա 1210
սէնէսինտէ քէնտի պիրատէրլէրիլէ պէրապէր
Բօմայա կիթտի լաթէրան սէրայընըն պիր
տա"իրէսինտէ իւչիւնճիւ իննօչէնցօ Փափա հազ-
րէթլէրի, Գաթօլիք քիլսասընըն պէօյիւք
մասլահաթլարընը տիւշիւնիւպ կէզմէքտէ

իքէն՝ Ֆրանսուա եալընըզ՝ օլարագ փափա
Հազըթէթլէրինին հուզուրունա չըգտը: Պաշը
աչըգ, եալըն այագ, ֆագեր էլպիսէլի պու
քիւչիւք ասէմի, փափա Հազըթէթլէրի հու
զուրունտա կէօրիւնճէ՝ շէհրի տօլաշան, Ալլահ
տիւշմէնի, սօֆու պիր սէրսէրի զանն էտիպ՝
ասլա սէօյլէմէյէրէք տէֆ՝ օլ տէտի: Ֆրան
սուա պու սէօլէ, պէնիմ՝ պապամ՝ պէնի դա
փուտան դօլարսա փէնճէրէտէն կիրէրիմ տէ
յէրէք, իթա՛աթ էտիպ՝ կիթտի:

Մէրհամէթլի Ալլահ, Ֆրանսուայը, վէ
անըն եէնի թարիգաթընը կէօլէտէրէք, փէր
Պէրնարտօնուն օլլունուն իլք մուհամիսի օլան
Ասիզ Եպիսկոպոսունու Բօմայա կէթիւմիշ
իտի: Ֆրանսուա քէնտի տէրտինի վէ փափա
Հազըթէթլէրինտէն տիլէտիյինի անա՝ արզ էթ
տի: Գարտինալլարը թանըյան Մէսսէր Կուի
տօ մէս՝ էլէյի Գարտինալլարտան պիրինէ, փա
փայա սէօյլէսին տէյու աշտը. պու Գարտի
նալտա էվվէլքի կիճէ ըու՝ յասընտա տիւշ
մէքտէ օլան Լաթէրան քիլիսասընըն տիրէք
լէրինի օմուզույլա տալանան, պիր կիւն էվ
վէլ դօլլուլան տիլէնճիւնին օլտուղունու թա
նըտը:

Գարտինալըն ըու՝ յասը

Պու ըու՝ յատան՝ վէ Գարտինաւլարըն
Փափա Հաղրէթլէրինէ մէս՝ էլէյի անլաթաղ-
լարընտան սօնրա, Փափա Հաղրէթլէրի եէնի
Ֆրանչիսքեան թարիգաթընը, Բէսուլլարըն
Ֆազիրլիյի կիպի՝ եէնի պիր հայաթ եաշա-
մաւարընը թաստիգ էթտի:

Ֆրանսուա պիրատէր, քէնտի էվլատա-
րըյլա պերապէր Փափա Հաղրէթլէրինէ իթա-
'աթ էթմէյի վա'տ էթտի, վէ իւչիւնճիւ ին-
նօչէնյօ Փափատա պիրատէրլէրին Ֆրանսուա
պիրատէրլէրինէ իթա'աթ էթմէլէրինի իսթէ-
տի: Իմտի ճիւմլէթէն սաշլարընը քէսիպ
Գաթօլիք քիլիսասընըն ըահիպ ճէմա'աթը
րիւթպէսինէ կիրտիլէր, վէ պու հալտէ չօգ-
մէսէրլէթլէ Բօմատան չըղըպ Ասիզ շէհրի-
նէ կէրի տէօնտիլէր:

Սապահտան աղչամա գատար, Բօմանըն
սըճազ վէ հիչ պիր աղաճսըզ եաղըլարընտա
եէօրիւյէրէք, աղչամ էթտիլէր:

Պիրատէրլէր եօլճուլուգտան աճըզմըշ
իտիլէր. եաղընտա եէմէք արամաղ իչիւն հիչ
պիր խանէ կէօրիւնմէյօր իտի: Քէնտի քէնտի-
լէրինի Ալլահըն քէրէմինէ հաւլալէ էտինճէ
իշլթէ նէրտէն կէտիյի պէլլիտիզ պիր քիմսէ

անլերէ ագշամ թա՛ամընը կէթիրտի. քէն-
տիլերտէ կէօյիւն դուշլարընա թա՛ամ վերէն
մէհհամէթլի Ալլահա շիւքը էթտիլեր:

Խմտի Ֆրանսուա իւշ պիրատերլէր իլէ
պերապէր Փափա Հաղրէթլերինտէն թաստիգ
օլունմագլէ քիլիսատա վա՛ղ էտէպիլըլէր
իտի, հալպուքի էվվէլ էվլէրտէ վէ 'ումումի
եէրլէրտէ վա՛ղ էտէպիլըլէր իտի: Ֆրանսուա
Աստիզ շէհրինտէ վա՛ղ էթմէյէ պաշլայընճա
տիւնեա 'ալէմ', քէլամը էն պէօյիւք կիւնահ-
քեարլարը Ալլահա տէօնտէրէն, Ալլահ ատէմի
օլմուշ օլան Փիէր Պէրնարտօնուն օլլունուն
վա՛ղընը տինլէմէյէ կէլտի: Պիր կիճէ Աստիզ
շէհրինտէ պիւթիւն պիրատերլէր, Րիվօ թօր-
թօ մահալընտա, պիր խարապէտէ, պերապէր
տու՛ա էթմէքտէ իքէն, աթէշտէն պիր 'արա-
պանըն իւսթլերինտէն կէշտիյինի կէօրտիլէր:
Ալլահ անըն, քէնտիլերի կէօղէտէն Ֆրանսուա-
նըն ըուհու օլտուղունու անլերէ իլհամ էթտի:
Պիրատերլէրինին եանընա 'ալտէթինտէ ան-
լէրէ եալընըզ ըուհանի շէյլերի էօյրէթմէյիպ՝
պիր վալիտէ կիպի անլերէ պաղար իտի:
Պիր կիճէ տահա փէրհիզէ ալըշմամըշ կէնճ
պիրատերլէրտէն պիրի «աճըմտան էօլիւթօ.

րում » տէյու պաղըրարագ պիւթիւն պիրա-
տերլէրի ույանտըրընճա, Ֆրանսուա գալգըպ
ճիւմլէ պիրատերլէրի թօփլայըպ, մէղքիւր
կէնճ պիրատէր իհթիյաճընը սէօյլէտիյինէ
ութանմասըն տէյու, ճիւմլէթէն անընլա պէ-
րապէր եէմէք եէտիլէր: Ֆրանսուա անլերէ
եէմէք իշիւն եաշամայըպ՝ եաշամագ իշիւն
եէմէլ տէր իտի: Պիրատերլէրտէն պիրի իւ-
թիյար վէ սըհէթճէ զայիֆ իտի, սապահլա-
յըն Ֆրանսուա անընլա պերապէր պաղլարա
չըզըպ՝ պաղ սահիպինտէն Պիր գաշ սալգըմ
իւզիւմ ալըպ գուվվէթլէնսին տէյու անա
եէտերիր իտի: Հաքէղա ճիւմլէ պիրատերլէր
Ֆրանսուայը պիր պապա վէ պիր անա կիպի
սէվէրլէր իտի:

Պիր կիւն, պիր քէօյլիւ, պիրատերլէրին
սաքին օլտուղլարը խարապ մահալէ, մէրքէպ-
լերինէ, հայտէ կիրին, պիզ, պուրտա հիշ պիր
շէյ եալմալուպ տուրանլարտան էվլայըզ
տէյու սիւրիւպ օրայա կիրտի, Ֆրանսուա օլ
էտէպիլ իլէ միւճատէլէյէ կիրմէք իսթէմէ-
յիպ՝ պիրատերլէրի, 'Աղիլ Մէրեհմ' մէլէյի
քիլիսատընա կէօթիւրտիւ, չիւնքի պու թէրք
օլունմուշ քիւշիւք քիլիսայը Պէնէտիքթին.

լէր Ֆրանսուայա վերմիշ խորէր, վէ պիւ-
տիւրէ օրատա իգամէթ էթտիւլէր:

Ֆրանսուա 1211 տէնէսինտէ Ասիւլ շէհրինին
պաշ քիլիսասընտա պիւթիւն պէօյիւք փէրհիդ-
տէ վա՛ղ վերմիշ խոր, վէ 1212տէ, գանունի
րահիպլէր անը թէքրար վա՛ղ էթմէյէ տա՛.
վէթ էթտիւլէր վա՛ղընը տինլէյէն ճէմա՛ւթ
արասընտա Գլարա իամինտէ կիւզէլ վէ զէն.
կէն պիր գըզ օշուպ օ տալի, պիրատէրլէրին
իրշատ էթտիքլէրի ճանլարը քէնտի ֆէտա.
քէարլըզլէլա գազանմագ իշիւն, Ալլահա
'աղիզ Ֆազերլէքտէ խըզմէթ էթմէք իսթէտի
Պիր չօգ տէֆ'ա Ֆրանսուա իլէ գօնուշտուգ-
տան սօնրա կէլէն խուրմա տալը կիրակիսի,
մէզքիւր գըզ տիւնեայը պրագտը: Պատա-
րագ էանասընտա Եպիսկոպոս օլ գըզա միւ.
պարէքլէնմիշ պիր խուրմա տալը վէրտի
էրթէսի կիճէ ագրապալարընտան խապէրպիզ,
պիր արգատաշ իլէ 'Ազիզ Մ'էրեէմ մէլէյի
քիլիսասընա կիթտի Պիրատէրլէր կիճէ տու՛ա.
սընը սէօյլէմէքտէ խորլէր, տու՛ատան սօնրա
Ֆրանսուա Գլարայը խորանըն էօնիւնտէ տիզ
չէօքտիւրիւպ՝ անա պիր Ֆրանչիսքեան քէօմ-
լէյի վէրէրէք սաշընը քէսիպ պաշընը պիր

Ֆրանսուանըն խորանըն էօնիւնտէ Գլարանըն
սաշընը քէսիպ

էօրթիւյլէ էօրթտիւ: Պու սուրէթլէ Ֆրանչիս-
քեանլարըն իքինճի թարիգաթը թէ"սիս էտի-
լիպ՝ պիւթիւն տիւնեայա նէշը օլունտու. վէ
պու թարիգաթըն միւ"էսսիսինին իսմի ասսիղլի
Սրբուհի Գլարա օլտուղու իշիւն, մէղքիւր
րահիպէլէր Գլարիս րահիպէլէրի թէսմիյէ օլու-
նուրլար:

ԵՒՏԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԳՈՒՇԼԱՐԱ ՎԱՂ - ԳՈՒՐՏ ԳԱՐՏՍՇ

Ֆրանսուա վադթընը իթալիանըն չօգ-
մանասթըրլարընտա օլան պիրատէրլէրինէ
պագմատա կէշիրմէքտէն մա'տէ, շէհրլէրէ վէ
քէօյլէրէ Ալլահա ճան դաղանմագ իւշիւն կիւ-
տէր իտի:

Շէհրլէրտէ վա՛ղ վերեւեք կեզմէքտէն
 քսէ թէնհատա սիւքիւթլէ վաղթընը տու՛ատա
 վէ թէվպէ 'ամէլլէրինտէ կէչիրմէյի եվլա
 սայարտը: Լաքին հէր շէյտէն եվվէլ վէ հէր
 շէյտէն զիյատէ Ալլահըն իրատէթինի եափ-
 մայը իսթէր իտի: Ս. Տամիյան քիլիսէսինէ
 քէնտի հէմշիրէլէրիյլէ չէքիլէն Գլարա պա-
 ճը վէ քէնտինին Սիլվէսթրօ իսմինտէքի պի-
 րատէրինին, 'ազիզ քիմսէ օլտուգլարընը պի-
 լէրէք: Ալլահըն իրատէթինի թանճագ իչիւն
 Մասսէօ պիրատէրի, անլէրէ տու՛ալարընը
 թալէպ էթմէյէ կէօնտէրտի:

Ֆրանսուա երրագտան Մասսէօ պիրա-
 տէրին կէլտիյինի կէօրիւնճէ տէրհալ գար-
 շըսընա չըգըպ՝ պիրատէրանէ անա սարըլըպ
 անը թէնհայա կէօթիւրիւպ այաղընը չօգ-
 պիր իհթիրամլա եայգայարագ րահաթ
 էթսին տէյու եէմէք եէտիրտիքտէն սօնրա
 Մասսէօ պիրատէրին հուզուրունտա տիզ չէօ-
 քիւպ՝ Գօլլարընը խաչ պիչիմինտէ ուզատա-
 րագ, եա Մասսէօ պիրատէր, Ալլահ իֆէն-
 տիմին իրատէթինի պանա շիմտի սէօյլէ տէտի:
 Գլարա պաճը վէ Սիլվէսթրօ պիրատէր

Ֆրանսուանըն Մասսէօ պիրատէրին հուզուրունտա
 տիզ չէօքմէսի

տունատա Ալլահա սօրունճա, Ալլահ էֆէն-
տիմիզ անլէրէ, Ֆրանսուայա, պու տիւնեա-
յա եալընըզ քէնտի քէնտինին իչիւն տէյիլ՝
իլլա Ալլահըն քէնտի վասիթասըյլա գուրթա-
րաճաղը ճանլար իչիւն տաթի կէլտիյինի
տէյինիզ տէտի:

Պու սէօզլէրի իշիտինճէ Ֆրանսուա չօգ-
մէսրուր օլուպ պիրատէրլէրինի չաղըրարագ-
սէվինճլէ անլէրէ: Ալլահըն իսմինէ հէր
մախլուգա վա՛ղ էթմէյէ կիտէլիմ տէտի: Տէր-
հալ Սթօլէթօ տէրէլէրինէ տօղրու թէրէն-
նիւմ վէ տու՛ա էտէրէք եօլա չըգտըլար:
Պէվանյա իսմինտէ քիւչիւք պիր քէօյէ եագ-
լաշընճա, եօլ քէնարընտա չալըլար իշինտէ
վէ էթրաֆտա օլան աղաճլար իւզէրինտէ
չօգ գուշլար տէօնէ տէօնէ ուչուպ էօթիւյօր-
լար իտիւ Եօլ իւզէրինտէքի գուշլար, 'ատէթ
իւզրէ ուչաճագ եէրէ Ֆրանսուանըն, եանլա-
րընտա կէզտիյինտէ վէ էսվապլարընըն քէ-
նարըյլա անլէրէ թօգանտըլընտա հիչ զահ-
մէթ չէքմէյօրլար իտիւ վէ քէնտիսիտէ ան-
լէրէ, « եա քիւչիւք գուշ պիրատէրլէր սի-
զէ սէլամ օլսուն » տէյէրէք անլէրէ սէլամ

էտէր իտի. վէ գուշլարըն Ֆրանսուանըն սէօյ-
լէմէսինի պէքլէր կիպի կէօսթէրիշլի տուրու-
լարընա, պիրատէրլէրինէ նազարէն, « շիմտիյէ
գատար պէն տահա գուշլարա վա'ղ էթմէ-
միշիմ', պունուն իշիւն շիմտի պէն անլէրէտէ
սէօյլէմէք իսթէրիմ' տէյէրէք վա'ղա պաշ-
լատը: « Պէնիմ քիւշիւք պիրատէրլէրիմ', սի-
ղէ կէօլ հաւատա կիւղէլ պիր սարայ վէր-
տիյի իշիւն էօթէրէք Ալլահա համտ էտինիզ,
շիւնքի օրտա սիղի ալճըլար վուրամասընլար
տէյու երրագ պիր մահալա կիտիպ' սիղ սիղի
գուրթարապիլիբինիզ: Ալլահա համտ էտի-
նիզ, շիւնքի սիղէ չօդ էյի վէ չօդ կիւղէլ
վէ գըշըն գըղտըրան, եաղըն սէրին թու-
թան խաֆիֆ պիր էսվապ վէրմիշ տիր:
Ալլահա համտ էտինիզ շիւնքի սիղ նէ էքէր
նէտէ պիշէրսինիզ, պունունլա պէրապէր՝
եաշամայա լաղըմ օլան հէր շէյինիզ վարտըր:
Վալիտէլէրին քէնտի չօճուգլարընը պիր պէ-
շիքտէ սալլայրպ պէօյիւթտիւյի կիպի, սիղ-
տէ քէնտի եաւլըուլարընըղը տալլար իւղէ-
րինտէ սալլայա սալլայա պէօյիւտէսինիզ
տէյու Ալլահ էֆէնտիմիզ, իւղէրինտէ եուվա.

Ֆրանսուանըն գուշլարա վա'ղ էթմէսի

լարընըզը ետիրպ էվլատլարընըզը պէօյիւթ-
մէք իչիւն, սիզէ պէօյիւք աղաճլար վէրմիշ
տիր: Եւ քիւչիւք պիրատէրլէրիմ հէր եէր-
տէ սիզէ ետիրտըզը էյիլիք իւչիւն Ալլահա
համա էտինիզ »:

Պու վա՛ղ վաղթընտա գուշլար պիր
թաշ իւզէրինտէ Ֆրանսուայա եաղլաշտըլար,
պա՛ղըլարը էյի տինլէմէք իչիւն օմուղլարը-
նա գօնմուշ, պա՛ղըլարըտա տիղլէրինէ, օպիր-
լէրիտէ թօղլու այաղլարընա գօնուպ, քիւ-
չիւք պաշլարընը ուղատարադ չօգ հազզ
էտէրէք քէնտիլէրին պէօյիւք պիրատէրլէրինի
տինլէյօրլար իտիւ վա՛ղ պիթինճէ խօշլա-
րընա կիտէրճէսինէ գանատլարընը պիր պի-
րինէ չարփարլար իտիւ վէ Ֆրանսուա քէն-
տիլէրի միւպարէքլէյինճէ, էօթէրէք տէօրթ
թարաֆա տաղըլտըլար:

Ֆրանսուա, պիրատէրլէրիյլէ պէրապէր
եօլճուլուլա տէվամ էթտիւ կուպպիօ շէհրի-
նէ եէթիչինճէ կէլիպ քէնտինէ, « օրայա կիթ-
մէ, չիւնքի պիր պէօյիւք գուրտ օրտա գօ-
յուն վէ քիւչիւք չօճուղլարը եըրթըպ եէյօր »
տէտիլէր: Ֆրանսուա անլէրէ, ճէվապէն, [պէն
պիրատէրիմ գուրտա նէ՝ էթտիմ քի կէլիպ

պէնի երրթը պէտէ: Նէ՞րտէ օլ էյի գուրտ
պիրատէր, անա սէլամ էթմէ. քիսթէրիմ տէտի.
անա գուրտուն սագլանմը օլտուղու եէրի
խապէր էտինճէ, Ֆրանսուա կիտիպ անը պու-
տու, շէհրին էհալիսիտէ քէնտիլէրի փարէլէ.
մէսին տէյու գաշը պ երրագտան պագարլար
իտի: Ֆրանսուա գուրտու չաղըրը պ՝ քէնտի-
նին եանընա կէլմէսինի էմր էտինճէ, հայվան
ինինտէն չըգը պ Ֆրանսուանըն պէ. քլէտի. յի
շէհրին գափուսունա կէլտի, Ֆրանսուա անա:
Գուրտ պիրատէր սէն շիմտի. յէ գատար չօգ-
քէօթիւլիւ. ք եափտըն, ամմա շիմտէն սօնրա
արթըգ էօյլէ եափմալը տէյիլսին: Սէն
շուրտա ճիւլէնին հուզուրունտա շիմտէն սօն-
րա արթըգ նէ գօյուն վէ պախուսուս նէ տէ
չօճուգլարը ասլա փարէլէմէ. յէճէյինի պանա
վա՛տ էթ: Գուրտ իսէ էլվլէթ տէրճէսինէ
պաշընը էյտի: Ֆրանսուա անա, նէզա. քէթլի
քիմսէլէր, եօլտա կիտէր. քէն իթթիֆագ էթ-
տի. քլէրի իչիւն, պեր պիրինէ էլ վէրիւլէր.
պու մէմլէ. քէթ էհալիսի հուզուրունտա, փէն-
չէնի պանա վէր, թա. քի սէնին տէօնտիւլիւնէ
ինանսընլար: Գուրտ փէնչէսինի Ֆրանսուանըն
էլինէ գօյուպ անը տինլէր իտի: Ֆրանսուա

Պապի գալուստըն տէճնիսի

օլ քիմսէլէրէ, սիզին կիւնահլարընըզըն սէ-
պէպինէ, պունա Սլլահ իզն վէրմիշ տիրօ վէ
գուրտ պիրատէրին քէօթիւլիւք եափմամայա
վէրտիյի սէօզէ պէտէլ, օլ քիմսէլէրէ, սիզ-
տէ անըն կիւնտէլիք եէմէյինի վէրմէլիսինիզ
տէտի: Պունուն իւզէրինէ Գուրտ, պիրատէր-
լէր կիպի գափուտան գափույա սատագա
ալըրճասընա կիտիպ՝ քիմսէյէ զիյան վէրմէտի:

Պէօյլէ օլտու, տէօնմիւշ գուրտ կուպպիօ
շէհրինտէ սաքին օլուպ քէնտի եէմէյինի, պիր
քիւշիք քէօիէք կիպի քէնտինի օխշալայան
քիւշիւք չօճուգլարտան ալըր իտի: Չօգ եա-
շայըպ իսթիյար օլտու, հէր քէս քէնտինի սէ-
վէր իտի: վէ էօլտիւքտէն սօնրա, անըն տէօն-
մէսինին զիքրինէ, էհալի օլ մահալէ պիր քիլի-
սա եափտը: Մէզքիւր քիլիսա շիմտիյէ գատար
մէվճուտ օլուպ Ս. Ֆրանսուանըն Սուլհ քի-
լիսասը տէնիլիր:

ՍԷՔԻԶԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՃԵՆՆԷԹԻ 'ԱՏԵՆՏԵ ԿԻՊԻ

Պիզիմ իւք աթալարըմը Սգամ վէ
Եւա կիւնահ էթմէղտէն էվվէլ պիւթիւն
հայվանլար իլէ ճէննէթի 'ատէնտէ պիլիթ-
թիֆագ 'էամր կէչիբիբլէր իտի, օլ վազթ
հիչ պիր երրթընը հայվան եօգ իտի, ամմա
ինսան կիւնահ էտինճէ հայվանլար անտէն
երրագլաշըպ՝ վահշի օլտուլար, չիւնքի ին-
սան Ալլահա 'ասի օլտուլու իչիւն հայվան-
լարտա անտէն գօրգուպ գաչարլար իտի: Վէ
լաքին Ալլահ էֆէնտիմիգ Ֆրանսուայա կէնճ-
լիյինտէ էթտիյի կիւնահլարը քէնտինէ 'աֆվ
օլունուպ՝ ճէննէթէ կիտէճէյինի իլհամ էթ-
միչ իտի, պունուն իչիւն պիւթիւն հայվանլար
անտէն գօրգմաղլար իտի: Գուրտ գարտաշըն
տէօնմէսիյլէ գուշլարա վա'զ էթմէսինի
իչիթտիք, շիմտի սա"իր պիր չօգ հայվանլարը
նասըլ սէվտիյինէ պագալըմ:

Պիւլպիւլին հէր գուշտան զիյատէ կիւզէլ
էօթտիւյիւ իչիւն Ֆրանսուա անը սա"իր հայ-
վանլարտան զիյատէ սէվէր իտի: Վէ պիւլ-
պիւլին Ալլահը մէտհ էտէն թաթլը վէ ահէնք-
լի սէսինի չօգ սէվտիյինտէն միւմքիւն օլ-
տուլու գատար թագլիտինի եափարագ անընլա
պէրապէր քէնտիտէ թէրէննիւմ էտէր իտի:

Ամմա գըրլանլըն էյի էօթմէյիպ՝ չը-
ղըրտամագտան պաշգա պիր շէյ եափամա-
տըղը իչիւն անը պիւլպիւլտէն աղ սէվէր
իտի: Պիր կիւն Ֆրանսուանըն վա'զ վէրտիյի
վազթ գըրլանլընլար չօգ չըղըրտալընճա
անլէրէ: Գըրլանլըն գարտաշլար չօգ լաֆ էթ-
մէյինիզ, փւքիւթ օլունուզ, շիմտի պէնիմ
սըրամտըր տէյինճէ մէզքիւր գըրլանլընլար
հիչ պիր շամաթա եափմայարագ գալգըպ
կիթտիլէր:

'Աղիզ Մէրեհմ մէլէյի քիլիսասը գուր-
պինտէ եիւքսէք պիր աղաճ իւթիւնտէ սաքին
օլան պիր սըրսըր 'եա'նի աղօսթօս պէօճէ-
յինի» քէնտինէ ալըշտըրմըլ իտի: անա սըրսըր
գարտաշ պուրայա կէլ քի Րապպ՝ Ալլահա պէ-
րապէր համտ էտէլիմ տէյինճէ, տէրհալ սըր-

սըր ուշուպ, փարմաղընա գօնար խտի, վէ
Ֆրանսուա կիթ տէյէնէ գատար, ճըրլար խտի:

Պիր կիւն պիր էֆէնտի քէնտինէ էթի
խասթալարա չօգ նաղիք օլան պիր սիւքլին
գուշու թագտիմ էթտի, Ֆրանսուա անը կէօ.
րիւնճէ, սիւքլին պիրատէր Ալլահա համտ
էյլէ տէտի, սիւքլին գուշու գանատլարընը
չըրփտը, Ֆրանսուա անը եէմէք իսթէմէյիպ
պիր միւստէթ եանընտա պրագտըգտան սօն-
րա, անը մանասթըրըն տօգթօրունա հէտիյէ
էթտի, ամմա տօգթօրուն էվինէ կիտինճէ եէ-
մէք եէմէյի թէրք էտիպ աճընտան էօլմէք-
տէ իքէն անը թէքրար 'Սղիզ Մէրեէմ մէլէյի
քիլիսասընա կէօթիւրտիւլէր, պու գուշ Ֆրան-
սուայը կէօրէնէտէք գանատլարըյլա չըրփը-
նարադ չօգ իշթահլա եէմ եէյիպ աղատ
օլունտու:

Ամմա Ֆրանսուա կէօյէրչինի վէ գումրու
գուշլարընըտա անլէրին թաթլըլըլը վէ փագ-
լըլը իչիւն չօգ սէվէր խտի: Պիր կիւն էլին-
տէ տիւղիւլիւ չօգ գումրու գուշլարը օլուպ
պաղարա սաթմայա կիտէն պիր չօճուլա
րասթ կէլիպ անը տուրտուրուպ գումրուլարա,

Ֆրանսուանըն գուշլարը աղատ էթմէսի

[Եւ գումրու գարտաշլարըմ նիյէ սիզ սիզի
[Թու[թուութունուղ], պու սէօզլէր իւզէրինէ
չօճուգ էյի պիր չօճուգ օլմագլէ, գուշլարը
անա վէրտի, Ֆրանսուա գաֆէսի աչընճա ու-
չուպ աղատ օլտուլար. մէզ քիւր չօճուգ սօն-
րա, պիր Ֆրանչիսքեան վէ սուրբ օլտու:

Պաշգա պիր տէֆ'ա 'Ազիզ Մէրեէմ մէ-
լէյի քիլիսասընա կէօյէրչինլէր, կէ[Թիրտիլէր,
անլէրէ աղաճ իւզէրինտէ եուվա հազըրլա-
յըպ՝ եումուր[Թայա օ[Թուրտուգլարը պիւ[Թիւն
վագ[Թ, [Թա'ամլարընա պագըպ՝ անլէրի իւր-
քիւտիւպ գօրգու[Թմամայա տիգգա[Թ էտէր
իտի:

Պիրատէրին պիրի օրմանտա պիր քիւչիւք
[Թավչան [Թսւ[Թուպ Ֆրանսուայա կէ[Թիրտի.
Ֆրանսուա անը էլինէ ալըպ տէօշիւնէ գօյարագ
օխշալատըգտան սօնրա, աղատլամագ իչիւն
եէրէ գօտու իսէտէ, [Թավչան կի[Թմէք իս[Թէ.
մէտի, մէզ քիւր պիրատէր անը ալըպ օրման-
տա եըրագ պիր մահալտէ պրագտը. ֆագա[Թ
[Թավչան [Թէքրար կէլիպ Ֆրանսուայը պու-
տու: Ֆրանսուանըն, [Թավչան գարտաշ, կի[Թ

կէրի կէլմէ տէմէսի եւզէրինէ թալշան, իթա-
'աթ էտիպ, պիր տահա կէրի կէլմէտի:

Գըշ մէվսիմինտէ պալ եալիմագ իշին
արըլարա չիչէք պուլունմատըլընտան Ֆրան-
սուա գօլանլարըն եանընա պաշգա մէվսիմտէ
թօիլանան պալ կէօմէճի վէ էյի շէրապ գօր
խի. պէօյլէճէ արը գարտաշլար օ զատտան
եէ, իպ իշէրէք քէնտի գօլանլարընտա իշլէ-
յէպիլիըլէրտի:

Ալվէրնա տալընտա իգամէթ էթտիլինտէ
պիր շահին գուշու կէլիպ գանատլարընը պա-
րագասընըն տալլարը վէ եալիրագլարընա
վուրարագ կիճէ, տու'ասընը էթմէյէ անը ու-
յանտըրըր իտի. պու ույանըշ Ֆրանսուայա
սապահ ույանըշը իտի: Պու շահինի Ֆրանսուա
շահին պիրատէր թէսմիյէ էտէր իտի, կիւն-
տիւղ Ֆրանսուայը քէնտի թէ' էմմիւլիւնտէ
գէհնինի տալըլթմամագ իւշին եըրագտան
թա'գիպ էտէր իտի:

Հէր հայլանտան զեյատէ Ֆրանսուա գու-
ղույու սէվէր իտի չիւնքի, չիքայէթ էթմէ-
յէրէք թաթլըլըգլա հէր ֆէնա մուամէլէլէ-
րէ թէհամմիւլ էտէն գուղու, Յիսուս Քրիս-

Ֆրանսուանըն գուղույու սէվմէսի

տոս Էֆէնտիմիզի քէնտինէ տէրխաթր էթ.
տիրիւր իտի: Պիր կիւն անը կէչիլէր արասըն-
տա կէօրիւնճէ, Յիսուս Էֆէնտիմիզին վարի-
սէցիլէրին արասընտա օլտուղու խաթրընա
կէլտի: Ֆրանսուա, պիր կիւն քէնտի գափու-
թունու սիւրիւ սահիպինէ վէրիպ պիր գուզու
ալլըպ կէօթիւրտիւ. պիլախէրէ քէնտի մուհսինի
օլան րօմալը պէօյիւք պիր խանըմա անը հէ-
տիյէ էթտի, խանըմտա, քէնտինին զիքրինէ
անա պիր չօգ միւտտէթ պագտը: Պիր կիւն
պաչգա պիր գուզու 'Ազիզ Մէրեէմ մէլէյի
քիլիսասընա կէօթիւրիւլիպ տու'ա էսնասընտա
գուզու քիլիսայա կիրտի, վէ պիրատէրլէրին
թէրէննիւմ էթտիքլէրինտէ քէնտիտէ խորանըն
էօնիւնտէ եաթըպ մէլէր իտի: Պու գուզույու
Ֆրանսուա Գլարա պաճըյա վէրտի, պաճըլար-
տա անըն եունունտան Ֆրանսուա պիրատէրէ
պիր պէյազ կէօմլէք եափտըլար:

Քէնտինին հուզուրունտա պիւթիւն հայ-
վանլար պիրատէր վէ հէմչիրէ սայլըլըլար
իտի, չիւնքի անլէրի պիզզաթ Ալլահ վէ սէ-
մալի Փէտէր եարաթմըչ իտի, վէ անլէրին
ինսանլար կիպի օլան հայաթլարընա իքրամէն

եօլտա պիր քիւչիւք գուրտ եախօտ պէօճիւք
կէօրիւնճէ անա պատմամայա էյի տիգգաթ էտիպ
պաշգա պիր թարափտան կէչէր խի:

էօլիւմիւնտէն էվվէլ պիրատէր վէ հէմշի-
րէլէրի օլան. կիւնէչէ, աթէչէ, եէլէ, այա, երլ-
տըզլարա, գարա, եադմուրա, սույա, քէնտի
մուհապպէթիւնի պէյան էթմէք իչիւն կիւղէլ
պիր իլահի տիւղտիւ:

Թօիրաղը, Ալլահըն իւք առէմի թօի-
րագտան եարաթտըղը իչիւն, վալիտէ թէս-
միյէ էյլէտի: Ագըլսըզ ճիւմլէ մախլուգաթ-
լար Ֆրանսուայա էյի խիլէր. պախուսուս
աթէչ պիրատէր, հէքիմ պիր կիւն խասթա
կէօլլէրիւնի սաղըլթմագ իւչիւն թուլունունու
եադմագ իսթէյիւնճէ՝ Ֆրանսուա եա աթէչ պի-
րատէր, պէն սէնի տա"իմա սէվտիմ, պանա
էյի օլ տէյիւնճէ աթէչ անը եադմատը:

Ֆրանսուա Ալլահըն հէր մախլուգաթընը
սէվտիյիւնտէ, քէնտի մէճտի վէ ինսանլարըն
խայրընա եալիմըլ օլտուղու շէյլէրտէն տօլա-
յը Բապպ Ալլահընա շիւքըլէր սունար խտի:

ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՊԱՊ

ԱՍՍԻԶ ՇԵՀՐԻՆՏԷ ԿԻՆՍԱՀԼԱՐԸՆ

ՊԱՅՎԼԸԸ

Յիսուս էֆէնտիմիդին 1216 սէնէսինտէ
թէմուղ այընըն նիհայէթիւնտէ 'Աղիւ Մէրեէմ
մէլէյի քիլիսասը գուրպիւնտէ, պիր կիճէ Ֆրան-
սուա քէնտի քիւչիւք օտաօընտա ֆէվզ իւլ'ատէ
պիր հէրարէթիւ Ալլահա կիւնահքեարլար ի-
չիւն տու'ա էթմէքտէ իքէն, պերտէն պիրէ
մէլէք սէսի կիպի, տէրհալ քիլիսայա կիթմէյէ
տա'վէթ էտէն պիր սէս իշիթտի: Չապուճագ
գալլըպ քիւչիւք քիլիսայա կիրիւնճէ՝ անը
'աղիմ նուր իլէ տօլու օլարագ, մէղպահ իւղէ-
րիւնտէ Յիսուս էֆէնտիմիդի վէ քէնտի վալի-
տէսի Պիքիր Մէրեէմի պիր չօգ մէլէքլէր
արասընտա պէքլէմէքտէ կէօրտիւ:

Ֆրանսուա երեզլէրի չօգ թաթլը վէ մէրհամէթլի նուրլա տօլու Յիսուս Քրիստոս իլէ վալէտէսի Պիքիր Մէրեհմի կէօրէնէ գա- տար չօգ հէօրմէթլէ անլէրին հուզուրունտա եէրէ գափանըպ սէճտէ էթտի: Յիսուս անա: Եա Ֆրանսուա սէն վէ սէնին պիրատէրլէ- րին, ճանլարըն սէլամէթի իչիւն չօգ չալըշ- տընըզ, սանա եարտըմ էթմէք իսթէյօրում, պէնիմ էլէմիմին վէ խաչ իւզէրինտէքի էօլիւ- միւմիւն թիւքէնմէզ սէվապլարընը սէնին իրատէթինէ պրագըրըմ, իմտի ճանլարըն սէ- լամէթի իչիւն սէմալի Փէտէրիմին իզզէթինէ պէնտէն նէ իսթէրսէն իսթէ տէտի:

Ֆրանսուա, եա էֆէնտիմ կիւնահքեար- լարտան էն կիւնահքեարը պէն իմ, մատէմքի սէն օլ տէրէճէ մուհապպէթլէ, սէնտէն պիր լութֆ տիլէմէմէ պէնի տա՛վէթ էթտին, պիւ- թիւն փիւշմանլըզլա խոստովանանք օլուպ՝ պու քիլիսայը զիյարէթ էտէն ճիւմլէ քրիս- թիյանլարա, թէքմիլ 'աֆլըգ «Լիակատար նէրօղլութիւն» եա՛նի պիւթիւն կիւնահլարընը

Ֆրանսուանըն Յիսուս Էֆէնտիմիլըին վէ Վալիտէսի հուզուրունտա երէ գափանմասը

՝աֆիլ էտիպ՝ կիւնահլարընըն պօրճու օլան
մուլագդաթ ճեղալարընը անլէրէ պախշ
էթմէյէ թէնէզզիւլ էթմէնի բէճա էտէրիմ,
վէ պէնիմպու թալապըմը, կիւնահլարընը
փէնահլը թաթլը վալիտէյին սանա օլան պէօ-
յիւք մուհապէթի հագդընա, պանա եարտըմ
էտիպ իհսան էթմէնի տիլէրիմ տէտիւ իմտի
վալիտէսի Պիքիւր Մէրէէմ, իլահի օլլունա տէօ-
նիւպ, անա թաթլը թաթլը պագտը. Յիսուս
Էֆէնտիմիզտէ ինսանլարըն շէֆգաթլը վէ
մէրհամէթլի իւմիտիին, սէօզ սէօյլէմէյէ բէք
տիլէտիյի լուծֆու իշիտիպ անա իհսան էթտիւ

Օլ զէման Յիսուս Էֆէնտիմիզ Ֆրան-
սուայա, իսթէտիյին լուծֆ պէօյիւք տիւր,
մա՛ղէլիք հիւսնիւ իրատէթիմլէ սէնտէն զիյա-
տէ սէվտիյիմ՝ ճանլարըն սէլամէթի իշլուն
անը սանա իհսան էտիյօրում վէ լաքին
եէր իւզէրինտէ պէնիմ վէքիլէմ օլան փափա
հագըրէթլէրինին պու լուծֆու վէրմէմէ իթ-
թիֆագ էթմէսի լազըմ տըր, Ֆրանսուս սէ-
վինէրէք, Էֆէնտիմ պէն կիտիպ՝ սէնին

ճուղատուէս իսմինէ պու լուծֆու անտէն տի.
լէրիմ՝ տէտի:

Իւչիւնճիւ Իննօչէնցօ Փափա Հաղրէթլէ-
րի օլ զէման Փէրսւծիյա շէհրինտէ իգամէթ
էտէր իտի, Ֆրանսուա Ֆէրտէսի կիւն սապահ-
լայըն Մասսէօ պիրատէր իլէ պէրապէր անը
կէօրմէյէ կիթտի. Փափա, իպթիտատա զօր-
լուգ կէօսթէրտի, չիւնքի Բօմատա օ միսիլլի
'աֆիլլըգ վէրմէյէ 'ատէթ օլմամըշ իտի
Ֆրանսուա Փափա Հաղրէթլէրինէ: Հայր Ս.
պունու իսթէմէյէ պէն քէնտիլէյիմտէն կէլ-
մէտիմ իլլա Յիսուս Քրիստոս պիզզաթ քէն-
տիսի սէնտէն թալապ էթմէյէ պէնի կէօն-
տէրտի տէտի:

Գուրթարըճըմըզըն քէնտի էլէմի վէ էօ.
ըլմիւնիւն թիւքէնմէզ սէվապլարընըն ինսան-
լարա թախսիս օլունմասը իչիւն իլք տէֆա
օլարագ Ֆրանսուանըն Փափատան էթտիյի
թալապընը, Գարտինալլարըն մէն՝ էթմէյէ
պուլաճագլարը պին պիր պէհանէյէ Փափա
մէյտան պրաղմայարագ. Ֆրանսուայա, անլա-
շըլտը, պէն սանա պու լուծֆու վէրիբիմ.

Ֆաղաթ գա՞չ սէնէյէ դատար տէյի սօրտու:
Ֆրանսուա ճէվապէն Հայր Սուրբ պէն սէնէ
տէյիլ, ճան, ճան թալապ էտիյօրում՝ տէտի:

Պունուն իւզէրինէ Գարտինալլարտա քի-
լիսանըն դանունու Ալլահըն իրատէթի օլտու-
ղու իչիւն, Ալլահը, վէ Փափա Հաղրէթլէրի-
նի, վէ Ֆրանսուայը բազի էթմէք իսթէտի-
լէր:

Վէ մէգքիւր 'աֆիլլըգ իչիւն սէնէտէ
պիր կիւն թա'յին օլունուպ, հէր սէնէ տէհը-
լէրին սօնունա գատար մէզքիւր 'աֆիլլըզըն
'Ազիզ Մէրեէմ՝ մէլէյի քիլիսասընտա գաղա-
նըլմասը թաստիգ օլունտու Ֆրանսուա զիյա-
տէսիյլէ մէմնուն օլարապ կիթմէքտէ իքէն
Փափա անա էյ քիւչիք Ֆագիր ատէմ տիպլումա
ալմատան նէ՞րէյէ կիտիյօրսուն: Ֆրանսուա,
'ազիզ փէտէր, սէնին քէլամըն պանա եէթի-
չիր. Յիսուս էֆէնտիմիզ քեաթիպ, Պիքիր
Մէրեէմ տիպլումա, մէլէքլէրտէ շահիտիմիզ
օլսուն տէյիպ կիթտի:

Ֆրանսուա եօրղունլուղուն ալմագ իչիւն
եօլտա օթուրունճա ույուտու. վէ ույանտըզըն-
տա Մասսէօ պիրատէրէ Շիմտի Ալլահ էֆէնտի-
միզին Փափա Հաղրէթլէրի վասիթասըյլա

իհսան էթտիյի 'աֆլլըլը թաստիգ էթտիյի-
նի պիլտիմ տէտի: Քիւչիւք քիւնսա պիր ազ
սօնրա եէտի Եպիսկոպոսլարտան թագտիս
օլունունճա, Ֆրանսուա պերինճի տէֆ'ա 'աֆ-
լըլը իլ'ան էթմէք իչիւն վազ վէրիւքէն՝
էհալիյէ: Պէն սիզին հէվինիզիտէ ճէննէթէ
կէօնաէրմէք իսթէրիմ տէտի: Հագիզաթէն
պիր թէքմիլ 'աֆլըզ, պիր ճանը վաֆթիզ-
տէն չըգան պիր չօճուղուն ճանը կիպի պէմ-
պէյազ էտէր:

Պիր միւստէթտէն սօնրա, գըշըն պիր
կիճէսինտէ, Ֆրանսուայը շէյթան, օգատար
թէվպէ 'ամէլի վէ փէրհիզլէր սըհաթընա
զարար վէրիւր տէյու թէճրիպէ էտինճէ,
Ֆրանսուա անա ճէվապէն «Յիսուս իլէ էլէմ'
չէքմէք շէյթան իլէ քէյֆ սիւրմէքտէն տա-
հա էվլատըր» տէյերէք տէր հալ կէօմլէյինի
չըգարըպ քէնտի քէնտինի գար իչինէ աթուր:
Պաշգա պիր տէֆ'ատա օրմանտա թիքէնլի
չալը իւզէրինէ աթըլտըլընտա օրման պիր-
տէն պիրէ նուր իլէ միւնէվվէր օլուպ թիքէն-
լէրտէն եարալանմըշ գանլը վիճուտունու սիթր
էթմէք իչիւն քէնտինէ ալթունտան կիւզէլ պիր

Ֆրանսուանըն թիքէն իչինէ աթըլմասը

կէօմլէք կէթիբէն իքի մէլէք կէօրտիւ: Յունվար
այը վէ շիտտէթլի գըշըն ըաղմընա Պրանսուա-
նըն, շէյթանը գաչըրմագ իշիւն իւսթիւնտէ
չըպլագ տէօնիւպ եուվարլանտըղը թիքէնլի
չալըլար, գըրմըղը, սարը վէ պէյաղ, չօդ
կիւզէլ կիւլէր պիթիբտիլէր մէլէքլէր անա՝
Յիսուս վէ Մէրետմ սէնի պէքլէյօրլար, պու
կիւլլէրտէն գօփարըպ, պիր տէմէթ եափ վէ,
քիւշիւք քիլիսայա կէօթիւր տէտիլէր, ամ-
մա Պրանսուս մէլէքլէրին քէնտինէ սէօյլէ-
տիքլէրի սըրըը պիլէմէտի:

Երուսաղէմտէ, Յիսուս Էֆէնտիմիղին մէ-
զարը պէօյիւք մէլիքի քիլիսա տէրունինտէ
օլտուղու կիպի, Աստիղ շէհրինտէ մէվնուտ
օլան Պրանսուանըն մէզարըտա, պէօյիւք մէ-
լիքի պիր քիլիսա իշինտէ տիր, մահալը
մէզքիւրտէ, եօզարտա նագլ էթտիյիմիղ
շէյլէր տահա կէօրիւմէքտէ տիր, եանի կիւլ
աղաճը տաի՝մա օրատա օլուպ եարալարը
կիպի հէր սէնէ կիւզէլ գըրմըղը կիւլլէր
աչար, վէ աղաճըն եափրագլարըտա Պրան-
սուանըն գանըյլա պօյանմըշ օլուպ, պէտէնին-
տէքի պիլթիւն թիքէնլէրինի տէօքմիւշտիւր:

Շիմտիյէ դատար տահա օգոստոս այլնըն
իքինճի կինիւ տինեանըն հէր թարաֆընտա,
պիր չօգ քիմսէլէր մէղքիւր քիլիսատա կիւ-
նահլար իչին գաղանըլան քեամիլ 'աֆլլըլը
«Լիակատար ներողութիւն» գաղանարագ կէօյ-
լէր փատիշահլըլընա նա"իլ օլմագտատըրլար:

—

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՊԱՊ

ՍԻՒՐԻԱ ՄԸՍԸՐ ՎԵ ՖԻԼԻՍՓԻՆՏԷ

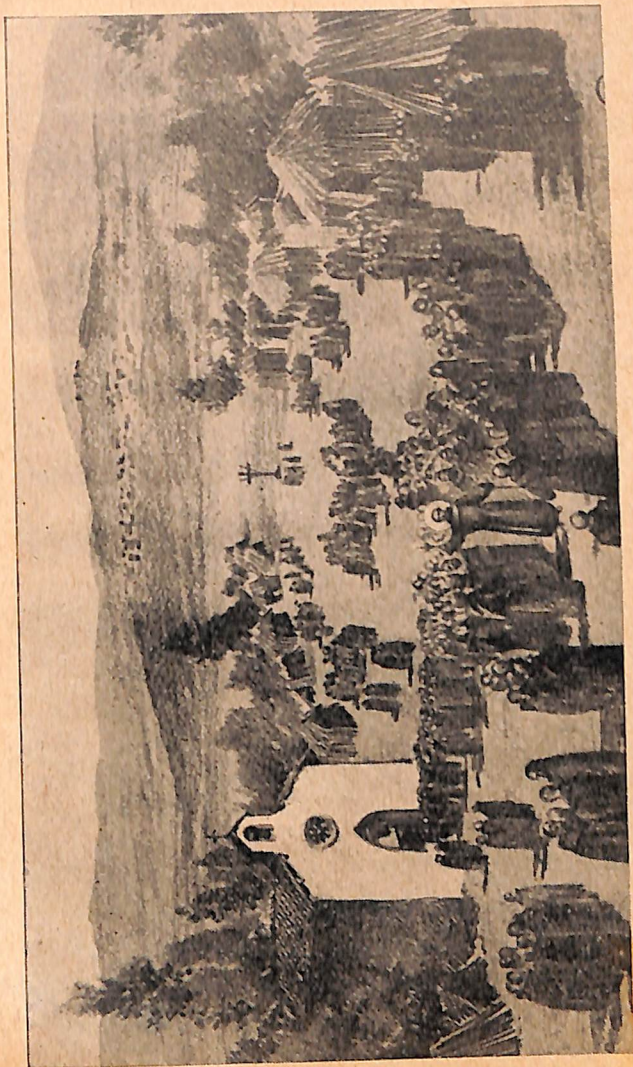
—

Ֆրանչիսքեան թարեգաթընըն իպթիտա-
սընտան պէրու, պիրատէրլէր իթալիյատան
պաշգա էլրօլիա շէհրլէրինտէ տէ չօլալտը-
լար:

1219 տա Ֆրանսուա էվլատլարընըն
ճիւմլէսինի պիրլիքտէ կէօրմէք էչին անլէրի
'Ազիզ Մէրեէմ մէլէյի քիլիսատընա չալըր-
տը:

Պիրատերէրին 'ատէտի պէշ պին օլմուշ
իտի, անլէրի ալաճագ պիր էվլէրի օլմատը-
ղընտան հասըրտան խայմալար եափըպ օթուր-
տուլար: Պրանսուա քէնտի պերատէրէրինին
Ալլահըն խըղմէթինտէ հէրարէթլէ եաշայըպ
չօգ ճանլար գաղանտըղլարընը պիլէրէք չօգ
մէսրուր օլտու:

Պու պէշ պին ատէմի ալաճագ էվլէրի
օլմատըղը կիպի, պու գատար քիմսէլէրէ
վէրէճէք ասլա թա'ամըտա եօգ իտի: Լաքին
Պրանսուա իւմիտինի Ալլահըն տա'իմա ֆա-
քերլէրէ պագան 'ինայէթինէ գօմուշ իտի.
Ալլահտա չօգ քիմսէլէրէ, 'Ազիզ Մէրեէմ մէ-
լէյի քիլիսասընա եէմէք կէօթիւրմէյէ իլհամ
էթմիշ իտի: Փէրուճիյա վէ Ֆօլինյօ Սքօլէթօ
վէ Թէրնի եաղըլարընտա վէ տիկէր մահալ-
լէրտէ կէլմէքտէ օլան էրղագ եիւքլիւ պիր
չօգ գաթըր վէ մէրքէպ վէ ճամըղ'արապա-
լարընա եօլճուլար րասթ կէլիլլէրիտի վէ եա-
գըն քէօյլէրտէն խանէտան քիմսէլէր կէլպ
խըղմէթ էտէր, վէ Ալլահըն իւմիտինի քէն-
տինէ գօյան ատէմլէրի սէվաթի'ինտէն տօլայը
անա համտ ու սէնա օգուրլարտը:

Միւսուլի-պիօ տաղմիշտ տրոպ միտն զվիշյիվհտամվի

Մէզքիւր ճէմա'աթտա, պիրատէրլէրին
եւրադ եւերլէրէ տինսիզլէր աբասընա կիտիպ
ինճիլի շէրիֆի վա'զ էթմէլէրինէ դարար
վէրիտի: Ալլահը թանճմայան տինսիզլէրին,
պիրատէրլէրի էօլտիւրէճէքլէրինի պիտիքլէ-
րի հալտէ պիլէ ճիւմլէսիտէ ճան ու կէօնիւլ-
տէն կիթմէք իսթէտիլէր:

Պիրատէրլէրտէն պիր գըսմը Աֆրիգայա
կիթտի, Ֆրանսուատա պիր չօգ արգատաշլա-
րըյլա շարգա կէլտի: Օլ գէման Սալիպիլէր
վագթը իտի: Էվրօփանըն հէր ճիհէթինտէն
Ֆիլիսթինէ մուգատտէս մահալլէրի վէ Գրիս-
տոս Էֆէնտիմիզին մէզարընը քրիսթիյան տի-
նի տիւշմէնլէրի էլինտէն ալըպ` ազիզ քի-
լիսայա ի'ատէ էթմէք իշիւն, չօգ քիմսէլէր
կէլիյօրլար իտի: Ֆրանսուա, միւսլիմանլար
տաթի սա'իւր ճանլար կիպի Յիսուս Էֆէնտիմի-
զին գանըյլա սաթըն ալընմըշ օլտուգլարը
իշիւն անլէրիտէ քրիսթիյանլըզա տէօնտէր-
մէք իսթէր իտի:

Ֆրանսուա Եզիեա պիրատէրի Գըպըրզա
կէօնտէրտիքտէն իքիսէնէ սօնրա քէնտիտէ օրա-
յա կիթտի: անտէն սօնրա Աքքէյէ կէլտի Ամմա

Սալիպիէր օրտուտու օլ զէման մըսըրտա օլ-
տուղու իչին օրայա՝ Տամիյաթ շէհրինէ կի-
տիպ 'ասքերլէրէ վա՛ղ վերէրէք անլէրէ Ալ-
լահըն իսմի իչին քրիսթիյանճա եաշայըպ
միւսլիմանլարա էյի էօրնէկ օլմալարընը ան-
լէրտէն թալապ էտէր իտի: Ամա Սալիպի-
էր տէ միւսլիմանլարըն ճանընը գուրթար-
մագտան իսէ անլէրի էօլտիւրմէյի տահա զի-
յատէ արզուլարլար իտի Ֆրանսուա օլ զէման,
էվվէլ Սուլթանը, սօնրատա էհալիյի քրիս-
թիյանլըպ տէօնտէրմէյի տիւշիւնիւպ՝ իլ-
լումինաթօ պիրատէր իլէ միւսլիմանլարըն
օրտուտունա կիթտի:

Մէլիք էլ Քէմալ Ֆրանսուայը նէզա-
քէթլէ քէնտի չատըրընա դապուլ էյլէտի.
Ֆրանսուա անա, իւշ անձ պիր Ալլահ օլտու-
ղունտան պահա էտինճէ. մէլիք անը տէլի
զանն էթտի: «միւսլիմանլար տէլիյէ տա՛ իմա
հէօրմէթ էտէրլէր»: Սուլթան Ֆրանսուայա
չօգ խաչլար իլէ նագշլանմըշ խալլսը իւզէ-
րինտէ եէօրիւտիւյիլ իչին, սէնին կիպի պիր
քրիսթիյանըն խաչ իւզէրինտէ եէօրիւմէսի
պէնի սիւրճտիւրտիւ, տէտի Ֆրանսուա անա

Ֆրանսուանըն Մէլիք էլ Քէմալ հուզուրունա
չըգմասը

ճէվապէն, իւշ խաչ վարտըր, պիրի Յիսուսու-
սուն, օ պիզ քրիսթիյանլարըն տըր, պիզ
անա սէճտէ էտէրիզ, օպիրլէրի խաչլանմըշ
խըրսըզլարըն խաչը տըր անլէր տօղրու օլ-
մայանլարըն խաչլարը տըրլար, անլէրին իսա-
թիւնտէն եէօրիւմէյէ պէն ասլա չէքինմէմ,
տէտի: Սուլթան անա սէնին տիյանէթին
հազգ տէյիլ տէտիյի իշիւն, Ֆրանսուա, պէօ-
յիւք պիր աթէշ եադ, սէնին իւլէմալարընլա
պէն իշինէ կիրէյիմ, Ալլահ հանլը տիյանէթ
տօղրու իսէ կէօսթէրիր տէյինճէ, Սուլ-
թան կիւլէրէք, իւլէմալար Մահամմէտին
խաթըր իշիւն ասլա աթէշէ կիրմէզլէր տէտի:
Ֆրանսուա պազտը քի տէօնմէք իսթէմէյօր
պաշգա ճանլար տէրտինէ տիւշտիւ, Սուլթան-
տա անա հէր եէրտէ վա՛զ վէրմէյէ իզն վէ-
րիպ Երուսաղէմէ կիթմէյէտէ պիր փաս վէր-
տի:

Ֆրանսուա վէ իլլումինաթօ պիրատէր քէտէր
իլէ միւսլիման օրտուսունտան Տամէյաթ շէհրի-
նէ Սալիպիլէր եանընա կէրի կէլտիլէր: 1220
սէնէսինտէ, մուհարէպէյի գազանարադ միւս-
լիմանլարը տամիյաթ շէհրինտէն թարտ
էտիպ՝ պիլախէրէ Ֆրանչիսքեան թարիգաթը-
նա տախիլ օլան, քրիսթիյան օրտուսու զապի-
թի, վազթըյլա Ֆրանսուանըն թա՛գիպ էթ-
տիյի, Գօնթ ժան Պրիէն, զապիթ իտի:

Օլ վագթլարտա Ֆրանսուա Աֆրիգայա
կէօնտէրտիյի պէշ պիրատէրլէրն ճամի'տէ
Մէրագէշ Սուլթանը հուղուրունտա խաչլան.
մըշ Յիսուս Քրիստոսու վա'ղ էթտիքլէրի իչին
շէհիտ օլմալարընըն խապէրինի ալընճա, չիմ.
տի պէնիմ պէշ հագիգի պիրատէրիմ վար
տէյէրէք շաղ ու մէսրուր օլտու:

Պունտան սօնրա Ֆրանսուա Ֆիլիսթինէ
Յիսուս էֆէնտիմիղին տօղուպ եաշայլպ էօլ-
մէքլէ թագտիս էթտիյի 'աղիղ մահալլարը
զիյարէթ էթմէյէ կէլտի: Էվվէլա Նազարէ-
թէ Գաբրիէլ մէլէյին լէքէսիղ անա րահմի-
նէ տիւշէն Պիքիր Մէրէէմէ Ալլահ վալիտէ-
սի օլմայա միւթտէ վէրիպ Յիսուս էֆէնտիմիղին
օթուղ սէնէ քէնտի փէտէրի սանըլան Սուրբ
Յովսէփ իլէ նաճարլըգ էտիպ՝ վէ վալիտէսի
Մէրէէմին եանընտա պէօյիտիւյիւ մուգատ-
տէս մահալը զիյարէթ էթտի: Անտէն սօնրա
Բէթլէհէմէ, Յիսուս էֆէնտիմիղին Փաղիրլիք-
տէ վէ սօղուգտա տօղտուղու մուգատտէս մա.
ղարայը զիյարէթ էթմէյէ կէլտի, չիւնքի
քէթլէհէմլէր եօրթու կիւնիւ օլտուղու իչին
վալիտէսինի եէր եօգ տէյու էվլէրինէ գա.
պուլ էթմէտիլէր իտի: Սօնրա Ֆրանսուա Երու-
սաղէմէ չըգտը. էվվէլա վէրնատունու «եա'նի

Ֆրանսուանըն Երուսաղէմէ կէլմէսի

Յիսուս Էֆէնտիմիզին սօն թա՛ամ էտիպ Հաղոր-
դու թիւնու իհտաս էթտիյի մահալը» զիյարէթ
էթտի. պիլախէրէ Գէթսեմանի պաղչէսինէ
Յիսուս Էֆէնտիմիզին գան վէ թէրիյլէ ըսլանան
մահալէ էնտի, չիւնքի մէզքիւր մահալտէ Յի-
սուս Էֆէնտիմիզին պիւթիւն տօղմուշ վէ տօ-
ղաճագ քիմսէլէրին էտիպ էտէճէքլէրի չօգ-
ճիւրմ վէ ալըր կիւնահլարը վէ պու կիւնահ-
լար իչիւն եագընտա չէքէճէյի շիտտէթլի
էլէմլէր կէօզիւնիւն էօնիւնտէն կէչմէսիյլէ
ղայէթ միւքէտտէր օլարագ գանլը թէրիյլէ
օ մահալը ըսլայըպ թագտիս էթմիշ իտի-
Պիլախէրէ աճըլը եօլլարտան կէչէրէք Սբ.
Գերեզման քիլիսասընա կէլիպ Գողգօթայա
չըգտը: Պու մահալտէ Ֆրանսուա չօգ կէօզ
եաշըլա ուզուն տու՛ա էթտիքտէն սօնրա,
Յիսուս Էֆէնտիմիզին, զատիկ կիւնիւ, քէնտիյլէ
էլէմ՝ չէքէնլէրիտէ էպէտի սա՛ատէթիւնէ վէ
մէճտիւնէ իշթիրաք էթմէք իչիւն, ա՛լլմ մէճտ
իլէ գըյամ էթտիյի Մ. Գերեզմանը զիյարէթ
էթտի: Օլ վագթտան պէրու Ֆրանչիսքեան-
լար պու՝ աղիզ մահալտէ օլուպ քրիսթիյան-
լարա խըզմէթ էտէրլէր

Լաքին կէշէն տէհրլէրտէ պիր չօդ մու-
հարէպէլէրտէն սօնրա միւսլիմանլար, Երու-
սաղէմտէ պիրինճի տէհրտէն պէրու եափըլը
օլան քրիսթիյան քիլիսալարընըն ճիւմէսինի-
տէ եըգմըշլար իտի, պիր միւտտէթտէն սօն-
րա, էլըրփա մէլիք վէ միլլէթլէրի մէզքիւր
մուգատտէս մահալլէրի միւսլիմանլարտան
կէրի սաթըն ալըպ քիլիսայա թէսլիմ էթտի-
լէր. վէ իշպու մահալէ պաղմայա պիր քիմ-
սէ լաղըմ օլտուղունտան, Փափա հաղըթլէրի,
պու միսիօնու Ֆրանչիսքեան քիւշիւք պի-
րատէրլէրէ վէրիպ՝ անլէրտէ մէզքիւր մահա-
լը շիմտիյէ գատար հըֆղ էթմէտէն մա՛տէ
զէնկինլէրին սատաղասըյլա սա՛իր մահալլէ-
րիտէ սաթուն ալապիլտիլէր: վէ մէզքիւր
միսիօնու հըֆղ էթմէք իշիւն 3000 Ֆրան-
չիսքեան պիրատէրլէր գըլըճտան վէ աթէշ-
տէն կէշիրիլէրէք շէհիտ օլուպ, պիր չօշուտա
խասթալարա խըղմէթ էտէր իքէն վէպատան
թութուլուպ էօլմիւշտիւրլէր: Իմտի Ֆրանչիս-
քեանլար եէտի եիւղ (700) սէնէտէն պէրու
արղը մուգատտէսէ հարիս օլուպ՝ քրիսթիյան
Գաթօլիք տիյանէթինին մահալը մուգատտէս-

տէ պաղի դալմասը, Ալլահըն լութֆույլա
Ֆրանչիսքեանլարա 'աթֆ օլունուր:

Ֆիլիսթինէ եափտըղը պու եօլճուլուգ-
տան սօնրա Ֆրանսուա Իթալիյայա 'ալտէթ
էթտի:

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԻԻԶԻԻՆՃԻԻ ԹԱՐԻԳԱԹ ՎԷ

ՄԻԼԱՏ ԵՖՄԼԻՅԻ

Պրանսուա շարգա կէլտիյի էսնատա,
էվրօփատա քէնտի եէրինէ դօտուղու վէքիւ,
հէր թարաֆտան կէլէն պիրատէրլէրէ չօգ
կիւճ պաղապիլիյօր իտի: հէր նէ գատար ճիւմ-
լէսինին նիյէթի էյի իտի իսէտէ, պունունլա պէ-
րապէր հէր պիրի քէնտի քէյֆինէ խըզմէթ էթ-

մէք իսթէյօր իտի: Պէօյիւք պիր ֆամիլյատա
էն էհէմմ շէյ էյի նիյէթ վէ սուլհ թէ" սիս
էթմէքտիր: Պրանսուա պու շէյլէրլէ մէշղուլ
իտի: Պիրատէրլէր ճիւմլէթէն անը Ս. ի' թի-
պար էտէր իտիլէր, պունունլա պէրապէր հէր
շէյտէ չապուճագ քէնտի նիյէթինէ մուվաֆ-
ֆագ օլմաղտը: Եօլճուլուղու էսնասընտա չօգ
զէնկին վէ շէրէֆիլի, էվլի վէ տուլ քիմսէլէր
Պրանսուատան քէնտիլէրտէ անըն կիպի Աւե-
տարանճա եաշամագ իշիւն նասիհաթ տիլէտի.
լէր, Պրանսուա Յիսուս էֆէնտիմիզ կիպի
ճիւմլէ 'ալէմին խէլասընը իսթէր իտի:
Ալլահտա քէնտինէ պէօյիւք պիր բուհ վէ իգթի-
տար վէրմիշ իտի, տիւնեալի շէյլէրլէ մէշ-
ղուլ օլուպ՝ տիւնեատա գալմայա մէճպուր
օլան քիմսէլէր իշիւն եէնի պիր Պրանշիս.
քեան թարիգաթը թէ" սիս էթմէ ֆիքրինտէ
իտի: Անլէրէ ինճիլ շէրիֆէ կէօրէ միւմքիւն
օլտուղու գատր բուհճա ֆագիլ օլուպ, ֆա-
գիլլէրէ սատագա վէրիպ քրիսթիյանճա եա-
շայըպ էյի իպրէթ վէրմէ եէթիշիլ իտի:

Պրանսուանըն եէնի թէ" սիս էթտիլի իւ-
շիւնճիւ թարիգաթընա գապուլ էթտիլի իլք

էրքէք վէ իւք գարը Լուգէսիօ իամինտէ
պիր քիմսէ վէ անըն գարըսը Պօնատօննա
«եանի էյի գարը» օլտու: Պունլար շօգ զէն-
կին օլուպ պիւթիւն մալարընը սաթմագլէ
Ֆլօրէնցա գուրպինտէ պիր վարչա թարլա
սաթըն ալարագ անը թիմար էտիպ պիր ֆա.
գիր հալտէ եաշարլար իտի:

Պրանսուա իքիսինէտէ Պրանչիսքեան
կէօմէյի վէրտի. վէ գարըյա, րահիպէլէրին
էօրթիւսիւ կիպի պիր էօրթիւ վէրտի. քէնտի
իամինէ րալմէն Պօնատօննա գօճասը կիպի
չօգ մէրհամէթլի տէյիլ իտի Պիր կիւն պիր
ֆագիր սատագա տիլէյինճէ, քէնտիսի սօն
էքմէյինի ֆագիրլէրէ վէրտիյի իչիւն, Լուգէ-
սիօ գօճասընա: Սէնին փէրհիլլէրին, սէնին
մէրհամէթ 'ամէլլէրին, սէնին 'ադլընը եի-
թիրտէճէքլէր. հէր շէյի ֆագիրլէրէ վէրտին,
չիմտի պիլ էքմէքսիլ գալարգ տէյի անը

Պրանսուանըն Լուգէսիօ իլէ Պօնատօննայը
իւշիւնճիւ թարիգաթա գապուլ էթմէսի

Թա՛ղիր էտինճէ, գօճասը անա ճէվապէն, եա
խմանը ազ զարը, կիթ էքմէքլէյէ պագ տէ-
տի Գարը կիթտի պագտը քի էքմէքլէք կիւ-
ղէլ վէ Թաղէ էքմէքլէր իլէ տօլմուշ իտի
Սնտէն սօնրա էօյլէ պիր իթթիֆագլէ եաշա-
տըլար քի, Պօնատօննա, եա՛նի գարը գօճա-
սընտան սօնրա եաշամամայը, գօճասըտա գա-
րըսընտան սօնրա եաշամամայը Ալլահտան
Թալապ էտէր իտիլէր. Ալլահ էֆէնտիմիզտէ
հէր իքիսինին տու՛ասընը գապուլ էթտի:
Իքիսի պէրապէր խասթէ օլտուլար: Լուգէ-
սիօ զալգըպ քէնտի գարըսընա ճան չէքիշ-
մէսինտէ խըղմէթ էթտի. օ էօլտիւքտէն սօն-
րա եաթըպ քէնտիսիտէ էօլտիւ, պէօյլէ պէրա-
պէր եաշայրպ պէրապէրտէ էօլտիւլէր. պուն-
լար Ֆրանչիսքոսուն իչիւնճիւ Թարիգաթընա
կիրէն իլք քիմսէլէր տիրլէր:

Ֆրանսուա 1223 սէնէսինին նիհայէթին-
տէ պիրատէրլէրինին գանուն նամէսինի Փա-
փա հազրէթլէրինտէն գաթ'ի օյարագ թաս.

տիգ էթտիրմէք իշիւն Բօմայա կիթմիշ իտի,
օլ սէնէ Միլատ եօրթուսունու քէնտի կէօն-
լիւնիւն խթէտիյի կիպի չօդ զէյնէթլէ եալի-
տը: Քէնտիւնին Բէթլէհէմէ զլյարէթինտէն
սօնրա Յիսուս Քրիստոս օլան մուհապպէթի,
կիճէ կիւնտիւզ անըն էլէմինէ տիւշիւնտիւր-
մէքտէ իքէն, Քրիստոս էֆէնտիմիզի քիւշիւք
չօճուդ սըֆէթինտէ Բէթլէհէմ եէմլիյինտէ
տիւշիւնմէք խօշունա կիթտի: Բիէթի տէրէլէ-
րինէ տօղրու կիտիպ Կրէշչիօտա պիրատէրլէ-
րին սաքին օլտուգլարը խըլվէթ եէրինէ տօղ-
րու չըգըպ Բայնէր տաղընըն պիր մալարա-
սընա չէքիլտի: Օրատա Ժան վէլլէթա խամի-
տէ պիր տօսթունու չաղըրըպ՝ անա, պէն
միւմքիւն օլտուղու գատար Յիսուսուն տօղմա-
սընը պիղիմ՝ մաղարատա կէօրմէք խթէրիմ,
րէճա էտէրիմ Կրէշչիօ խըլվէթինին գուրպին-
տէքի մաղարատա լազլմ օլան շէյլէրի հա-
զըրլա, պիպրիյէ վէ քէքիք օթույլա եէրէ
սաման դօ, վէ պիր էօքիւզ իլէ պիրտէ մէր-
քէպ հազըրլա, եալտըլըն եէմլիյին եանը-
նատա պիր խորան դուր, վէ Բիէթի տէրէլէ-
րինտէ սաքին օլան քիմսէլէրին ճիւմլէսինիտէ

Միլատ կիճէսի եօրթուսունու պիրատէրլէր իլէ
պէրապէր զէյնէթ էթմէյէ տա՝վէթ էթ տէտի:

Ժան վէլլէթա, Ֆրանսուանըն խթէտի-
յի կիպի հէր շէյի եալտը: Պիրատէրլէր Յի-
սուս էֆէնտիմիզին միլատընըն ֆարզընը
պաշլայընճա մաղարա հէր թարաֆտան կէլէն
քիմսէլէրլէ տօլուպ՝ մա՛շալա վէ ֆէնէր-
լէրլէ չօդ քիմսէլէր կէլմէքտէ իքէն, մաղա-
րա կիւնտիւզ կիպի նուրլանտը, ֆարզ-
տան սօնրա պատարադ պաշլատը: Ֆրանսուա
տիյագոսլուդ «սարկաւագլըդ» էտէրէք պա-
տարադա խըզմէթ էթմէքլէ Աւետարանը
օգուտու, վէ Աւետարանտան սօնրա օգատար
թաթլը պիր վա՛դ վէրտիքի ճէմա՛թ սէվին-
ճինտէն պայընմագտա խտի, Յիսուսուն Ազիզ
խամինի անարիքէն աղզլարընտա պալ կիպի պիր
թաթլըլըդ հիսս էթտիրիւր իտի: Բէթլէհէմին
խամինի անտըղընտա թաթլը սէսի մէլէյէն պիր
գուզու սէսի կիպի թիթրէր իտի: Ճէվհէրի

քէլամտան սօնրա խորան իւզէրինտէ մէվճուտ
օլան Յիսուս Էֆէնտիմիզին, Բէթլէհէմ եէմ.
Ղիլինտէ քիւչիւք չօճուդ սըֆէթինտէ տօղ-
տուղու կիպի, այնի սուրէթտէ սաղ օլարադ.
Պրանսուանըն դօլլարը արասընտա կէօրինտիւ:
Պրանսուա Անը սէվիպ օխչալար իտի, քիւչիւք
Յիսուստա Պրանսուայը թաթը թաթը օխ-
չալատը: Ճիւմլէ 'ալէմ Յիսուս Էֆէնտիմիզին՝
պիղիմ խէլասըմըղ իչին աիւնեայա կէմէսի-
նի անլաթմայա Պրանսուանըն պու զէյնէթի
Էօրթույու հազըրլաորըղ իչին, Յիսուս Էֆէն-
տիմիզտէ պէօյլէ կէօրինիւր պիր սուրէթտէ
անը միւքեաֆաթլատը տէր իտի:

Պու չօգ կիւզէլ Էօրթունուն խապէրի
իթալիյա Պրանչիսքեան մանաթըրլարընըն
ճիւմլէսինէ վէ պիւթին տիւնեայա եայըլըպ՝
հէր եէրտէ Միլատ Էօրթուսու կիճէսի եէմլիք
եափմա 'ատէթ օլտու: Ս. քիլիսատա պիլ-
աիւրէ պիւթին քիլիսալարտա Յիսուս Էֆէն.

Միստիկ
գնդապետ
Պրանսուայ
տաղմուտ
արտադր

տիմիզին Միլատ եօրթուսունտա եէմլիք եափ-
մայա միւսա'ատէ էթտի: Վէ իշպու Ֆրան-
չիսքեան 'իպատէթի, Յիսուս Էֆէնտիմիզի սէվ-
մէյէ չօգ եարտըմ էտիպ՝ քիւչիւք չօճուգ
լարըտա չօգ սէվինտիրիր:

Իմտի եէմլիք իւք տէֆ'ա 1223տէ Յիսուս
Էֆէնտիմիզին Միլատ եօրթուսու կիճէսի կրէչ-
չիօ մաղարասընտա Ֆրանչիսքեան ըահիպլէ-
րի վասիթասըյլա եափըլըպ՝ պիլախէրէ սա".
իր քիլիսալարտա տախի եէմլիք եափմագ
'ատէթ օլմուշտուր:

ՕՆ ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԽԱԶԼԱՆՄԸՇ ԵԱՇՍՅԱՆ

Պրանսուա 1219 սենեպինտէ Ֆիլիսթինէ կէլմէղտէն էվվէլ, տինսիլլէրէ Խնճիլ շէրի. ֆի վա'ղ էթմէք իչին իքի տէֆ'ա շարգա կէլմէյէ ֆուրսաթ արամըշ իտի. ամմա պի-րինճի տէֆ'ա տէնիլտէ ֆուրթունա չըգըպ սէֆինէսինի Տալմաչիյա Սէվահիլինէ աթըպ Իթալիյայա կէրի տէօնմիւշ իտի Իքինճի տէ. ֆ'ա Մէրաքէշէ կէչմէք իչին Խաբանեայա կիթտիլինտէ խանթէ օլուպ թէքրար քէնտի մէմլէքէթինէ տէօնմէյէ մէճպուր օլմուշ իտի:

1213տէ Իթալիյանըն Թօսքանա վիլա-յէթինտէն կէչէր իքէն, չօգ խանէտան ատէմ-լէրին պիր Եօրթու իչին կէլիպ պիրիքմիշ օլտուղու պիր քէօյտէ գալտը: Պրանսուա քէօյին մէյտանընտա պիւթին էֆէնտիլէր հուղուրունտա վա'ղ վէրտի: Անլէրտէն պիրի, Օրլանտօ պէյ, Պրանսուանըն 'աղիլլիյի ելլէրէյինէ թօգանըպ' Եօրթուտան սօնրա, քէնտի պիրատէրլէրինէ պիր խըլվէթ խանէ եափմագ իչին, քէնտի արագիսի իչինտէքի պիր թէփէյի անա վէրտի: Պրանսուա չօգ մէմուհիյէթլէ անը գապուլ էթտի. Օրլանտօ պէյտէ, պիրատէրլէրին կիտիպ օրատա սաքին օլմալարը իչին քիւչիւք օտալար եափտըրտը:

ՕՆ սենէտէն սօնրա Պրանսուա պէօյիւք փէրհիլի կէչիրմէյէ օրայա կիթտի մէղքիւր սենէ 1224տէ Ս. Միքայէլին 'իզզէթինէ 'ատէթ էթտիյի փէրհիլի [քի Աստուածածին վալի-տէմիլին կէօյէ ալընմա Եօրթուսունուն ֆէր-տէսի կիւնիւ պաշլայըպ 'Աղիլ հրեշտակապե-տին Եօրթուսունտա էյլուլ 29տա խիթամ պուլուր իտի] թութմայա կէլմիշ իտի Իշպու-օն սենէ զարֆընտա չօգ չալըշըպ եօլճուլուգ

էտիպ վէ չօգ մէշագդաթ չէքերէք, կիւնէ-
րինի ույանըզւըդ, փերհիզ վէ սա"իր թէվ-
պէ 'ամէլէրինտէ կէշիրմիշ իտի. չօգ տէֆ'ա
իւսթիւնէ սըթմա կէլիրտի, մի'տէսի արթըզ
հազմ' էտէմէյիպ՝ կէօզլէրի Յիսուս Էֆէնտի.
միզին էլէմինէ տիւշիւնիւպ աղլամագտան չօգ
զա'իֆլէնիպ կէօրմէզ պիր տէրէճէյէ կէլմիշ
իտի. Պիր ազ րահաթ էթմէք իսթէտի, լաքին
անա պիր ազ րահաթ էթմէք, Ալլահա տա-
հա զիյատէ եագլաշըպ քէնտի քէնտինի ու-
նութմագ իտի:

Յրանսուա 'Ազիզ Մէրեհմ մէլէյի քիլի-
սասընտան, թէմուզ այընտա պէշ պիրատէր-
լէրիյլէ «անլէրտէն պիրի քէնտինին խոստովա-
նահայրը Լէօն պիրատէր» հարաքէթ էթտի.
Եէօրիւյէրէք Ումպրիա վիլայէթինէ կէշիպ
Թօսքանատա օլան Ալվէրնա տալընա կիթտի.
մէզքիւր մահալտէ պիրատէրլէր պարագալա.

ըընը նասպ էտինճէ Պէվանհատաքի քէնտի.
լէրէ վա'զ վէրմիշ օլտուղու քիւշիւք գուշար
Յրանսուայը կէօրէնէտէք պէօյիւք պիր աղաճ
իւսթիւնէ պիրիքիպ՝ Յրանսուայա խօշ կէլ-
տին տէրէսինէ սէլամ վէրմէք իշիւն ճիլիլ-
տէմէյէ պաշլատըլար. պու 'ամէլ Ալլահ
ատէմինի չօգ մէսրուր էթտի:

Տաղըն եիւքսէք պիր մահալընտա թէն-
հալըզ վէ սիւքիւթիւքտէ Յրանսուա քէնտի
իշիւն պիրատէրլէրինէ ալաճ տալլարընտան
պիր պարագա եափտըրըպ՝ կիւնտէ պիր տէ-
ֆ'ա Լէօն պիրատէր անա պիր ազ էքմէք
պիր ազ սու կէօթիւրմէլի իտի, լաքին անա
չաղըրըպ ճէվապ ալամատըլընտա, անըն օլ-
տուղու եէրէ դատար կիթմէլի տէյիլ իտի.
Պիր կիւն Յրանսուա ճէվապ վէրմէյինճէ, Լէ-
օն պիրատէր, պիր ազ մէրագլա եասաղը
տինլէմէյէրէք օլտուղու եէրէ դատար չըզըպ
պագտը քի, Յրանսուա եէրտէն եիւքսէլմիշ
պէօյիւք պիր նուր իշինտէ, պիրատէրին քէն-
տինի կէօրէմէտիյի պիր քիմսէ իլէ սէօյլէմէք.

տէ տիր: Լէօն պիրատէր օրատան չէ. քիմէսի-
նին իճապ էթտիյինի անլայըպ կիթմէքտէ
իքէն Ֆրանսուա անը իշխտիպ՝ չաղըրտը վէ
քէնտինին թէճէստիւսիւնտէն տօլայը անը
էյիճէ թա՛ղիր էթտի: Ամմա Լէօն պիրատէր
չօգ պասիթ վէ միւլայիմ օլտուղու իշիւն,
Ֆրանսուա կէօրտիւլիւ չէյին սըրրընը անա
քէշֆ էթտի: Ալլահա քէնտինէ էթտիյի էյի-
լիքլէրէ թէշէքքիւր էթմէք իշիւն պիր սէ-
վապ վէ ֆաղիլէթի օլմատըղընա քէնտի քէն-
տինի թէշէքքի էթմէքտէ իքէն, Ալլահ անա
էլինի տէօշիւնէ գօ, վէ նէ պուլուրսան, պա-
նա սուն տէտի: Ֆրանսուա էլինի տէօշիւնէ
գօյունճա, կիւզէլ եուվարլադ պիր ալթուն
թօփ պուլտու: վէ իւշ տէֆա պէօյլէ էտինճէ՝
Ալլահ անա, պունլար րահպանիյէթիյին իւշ
ուխտու տըր: Ֆագիրլիք, վազլըգ վէ իթա-
'աթ, մախլուգլարըն քէնտի խալիգինէ թագ-
տիմ էտէպիլէճէքլէրի էն զիգըյմէթ պիր
շէյ տիր տէտի: չիւնքի վազլըգ իլէ քէնտի
թէնինի, իթա'աթլըգլա քէնտի ճանընը, ֆա-
գիրլիքլէ մալընը, Ալլահ սունար:

Լէօն պիրատէր: Ֆրանսուա վէֆաթ էթ-
տիքտէն սօնրա, պունլարըն քէնտիքէսինի պի-

րատէրլէրէ նագլ էթտի: վէ անլէր զիյատէ-
սիլլէ չաղ օլտուլար:

Պէօյիւք վիւրհիզի պիր դաշ կիւնտէն
պիթիրմէքտէ իտի, էյլուլ 17տէ օլ տաղըն
էթէյինտէքի եաղըլարտա սաքին օլան քիմ-
սէլէր, պիրտէն պիրէ տաղըն պաշընտաքի
աղաճլարը եադմադտա օլան պիր եանղըն
կէօրտիւլէր: Օլ վաղթ Ֆրանսուա պիր ուշ-
րում՝ քէնարընտա օլան պէօյիւք պիր թաշ
իւզէրինտէ տու'ա էթմէքտէ իքէն քէնտինին
րուհու Ալլահ դափրլմըշ իտի: պիրտէն պիրէ
կէօլտէն անըն իւզէրինէ էնէն պիր նուր կէօ-
րիւնիւպ՝ օ նուր իշինտէ խաչա մըխլանմըշ
գանատլը պիր ինսան ուշուպ կէօլտէն էնտի:
իքի գանատ պաշընըն արգասընտա, իքիտէ
գօլլարը արգասընտա իքի գանատտա քէնտի-
նին վիճուտունու սիթր էտէր իտի: խաչլանմըշ
օլան քիմսէնին չէհրէսի չօգ միւքէտտէր
պիր չօգ իսքէնճէ չէքէն քիմսէ չէհրէսի
կիպի օլուպ՝ վէ տահա զիյատէ իսքէնճէ
չէքմէյի իսթէրճէսինէ մէսրուր իտի: Պու իքի
ճինս աճըլը վէ ֆէրահ հիստիյէթի օլ դատար
Ֆրանսուանըն եիւրէյինէ թէ'սիր էթտիքի

պիր չօդ մուհապպէթլէ պու րապպանի զու-
հուրա 'աշդ ու հայրէթլէ պադար խոի:

Նիհայէթ եաւաշ եաւաշ մէզքիւր բու"յա
սօլուպ կէօրիւնմէզ օլտու. Ֆրանսուա քէնտի
քէնտինէ կէլինճէ չօդ թէ'աճճիւպ էտէրէք
էլէմ վէ ֆերահ կէթիրէն եէրլէրի, եա'նի
Յիսուս Քրիստոս էֆէնտիմիզին եարաւարընը
էլլէրինտէ այադլարընտա վէ պէօյրիւնտէ
աշըլը կէօրտիւ:

Էլլէրի էչինտէ կէօրիւնիւր վէ թօդանը-
լըր պէօյիւք պիր դարա մըխ պաշը կիպի
մըխլար, էլի իւղէրինէ էյիլմիշ օլտուզուն-
տան, դան ագըտըյօր խոի. հաքէզա այադլարը-
տա պէօյլէ խոի, պէօյրիւտէ պիր սիւնկիւյլէ աշը-
լան եէնի եարա կիպի եարաւանմըշ օլուպ
դանը կէօմլէյինտէն ագըյօր էտի: Այմա
քէնտի չէքտիյի էլէմի վէ հիսս թտիյի մէսէր-
րէթի քիմսէ վասֆ էտէմէզ խոի, չիւնքի խաշ-
լանմըշ պիր եաշայան օլմուշ խոի:

Յիսուս էֆէնտիմիզին պէշ եարաւարընը
Ֆրանսուանըն վիճուտունտա թապ օլունմասը

ՕՆ ԻԻԶԻՆՃԻԻ ՊԱՊ

ԷՕԼԻԻՄ ԳՍՐՏՍՇ

Ֆրանսուա չօգ ալչազ կէօնիւլլիւ օլտու-
ղու իչիւն քէնտի պիրատէրլէրինին մէտհ վէ
իքրամընտան չէքինէրէք էլինտէն կէլտիյի
գատար, էալապ ալթընտա զիյատէսիյլէ ալըը
հիսս էթտիրէն 'ազիզ եարալարընը սագլար
իտի: Լաքին հագգէն քէնտի խոստովանահայ-
ըը օլան Լէօն պիրատէրտէն անը սագլամազ
իտի, վէ անա պու մէճտլի եարալարընը սիլ-
մէ վէ պալլամա իչիւն կէօսթէրիր իտի:
Մէզքիւր եարալար չօգ աղըըը իտիէր, պա-
խուսուս այագլարընըն եարալարը եէօրիւտիւ-
յիւնտէ մըրըն պաշը եէրէ տէյմէքլէ, պէօյ-
րիւնիւն եարասըտա տիրի թէնինտէ օլտուղու
իչիւն չօգ աղըը հիսս էթտիրիրտի: Պիրատէր-
լէրտէ անա 'ազիզ պիր շէյ կիպի պագարլար
իտի: Հէր նէ գատար օլ տաղ իւզէրինտէ պիր
շէյլէրի եօգ իտի իսէտէ, էլլէրինտէն կէլէն
խըզմէթի անտէն էսիրկէմէզլէր իտի:

Պու հալտէ Ս. Միքայել Կօրթուսունտան սօնրա Ֆրանսուա Աղիզ Մէրեէմ՝ մէլէյի քիւլիսասընա կէլմէյէ գարար վերտի, Կարալաւընըն չապուճադ քէնտինի էօլտիւրէճէյինի անլայըպ պիրատէրլէրիյլէ պէրապէր թէմէլլի տէօնմէք իսթէտի: Լէօն պիրատէր պիր մէրքէպ քիրալայըպ՝ Ֆրանսուա անա պինտի Լէօն պիրատէրտէ պիր թարաֆընտան թուլթուպ՝ մէրհամէթլի սամարեալը կիպի անա մուզայլէթ օլուր իտի: Պիրատէրլէր Ֆրանսուա փէտէրին շէտիա աղրըլարընը թէսքին էտէմէտիքլէրինտէն տօլայը չօգ քէտէր էտիպ աղլար իտիյէր:

Անը էյի թէտալի էթմէյէ, պախուսուս կէօզիւնին խասթէլլի իչիւն էվվէլա Բիյէթի շէհրինտէքի կէօզ հէքիմինէ սօնրա Ասիդ մութրան խանէսինէ կէօթիւրտիւլէր: Ֆրանսուա ճիւմլէսինէտէ իթա՛աթ էթտի, պուռունլա պէրապէր չապուճադ Միքայել Մէրեէմ՝ մէլէյի քիւլիսասընա կէլմէ արզուսունտա իտի Նիհայլէթ պիր զա՛իֆլիք քրիզլի իւզէրինէ կէլմէքլէ Ասիդ շէհրինէ կէլտի, վէ պիրատէրլէր անը Ս. Տամիյան մանասթըրընա Գլարա պաճընըն Կանընա կէօթիւրմէյէ իճպար էթտիլէր: Գլարա պաճը տէրհալ տըշարը պաղչէնին իչինտէ գամըշտան պիք քիւլպէ Կաթտըրըպ՝ Ֆրանսուայը օրայա տէօշէք իւսթիւ-

Ֆրանսուանըն մէրքէպէ պինմէսի

նէ գօտու: Կէօղլէրի ըշըլա տայանամայըլ՝
հէր շամաթա քէնտինէ զահմէթ վէրիւր իտի.
Գլարա պաճը սէրաֆի փէտէրինին եարալա.
ընըն ալթէշինի թէսքին էթմէք իշին մէր.
հէմ եափըպ գօյարագ. անա էն նաղիք պիր
խըզմէթ եափար իտի. վէ անա քէնտի էլիյ-
լէ մախսուս սիճիմտէն պիր սանտալ իշլէտի:
Պու սանտալըն տապանընըն օրթասը պօշ
օլուպ՝ այաղընտաքի մըխըն պաշը եէրէ տէյ-
մէյէրէք Ֆրանսուա գօլայճա եէօրիւյէպիլիւր
իտի. մէղքիւ ը մէրհէմլէր վէ սանտալլար
պու կիւնէ գատար Ասիղ շէհրինտէ Ֆագիրէ
Սէօր Գլարիսլէրին մանասլըրընտա հըֆղ
օլունուր:

Ֆրանսուա եօրճուլուգտան եօրուլուպ պիր
կիճէ ուլուլուպ բահաթ էթմէքտէ իքէն քիւլ-
պէսինէ պիր ֆարէ կիրիպ անը ուլումագտան
մէն՝ էտիյօր իտի. պու պիր շէյթան իշի
օլուպ Ալլահ ատամընըն՝ աղիղլիյինի կէօրիւն.
ճէ սապրսըղլըլա կէօթիւրիւպ անա կիւնահ

էթտիրմէք իսթէր իտի: Յրանսուա ապլա սապ-
րըն զալայ էթմէյէրէք թէրէննիւմ էտէր
իտի Օլ զէման մախլուգաթլար իւզէրինէ կիւ-
զէլ պիր իլահի տիւզիւպ՝ անը կիւնէշ իլահի.
սի թէսմիյէ էթտի, վէ անը, էօլմէզտէն էվ՝
վէլ չօգ տէֆ՝ա թէրէննիւմ էթտիրտի. մէզ-
քիւր իլահի, պիղիմ դարտաշըմըզ եըլտըզ-
լարըն վէ պիրատէրիմիզ կիւնէշ սու աթէշ
թօփրագ վէ էօլիւմիւն էյի վէ կիւզէլլիյի
իշիւն եարատան Ալլահա թէշէքքիւր նամէ
տիր:

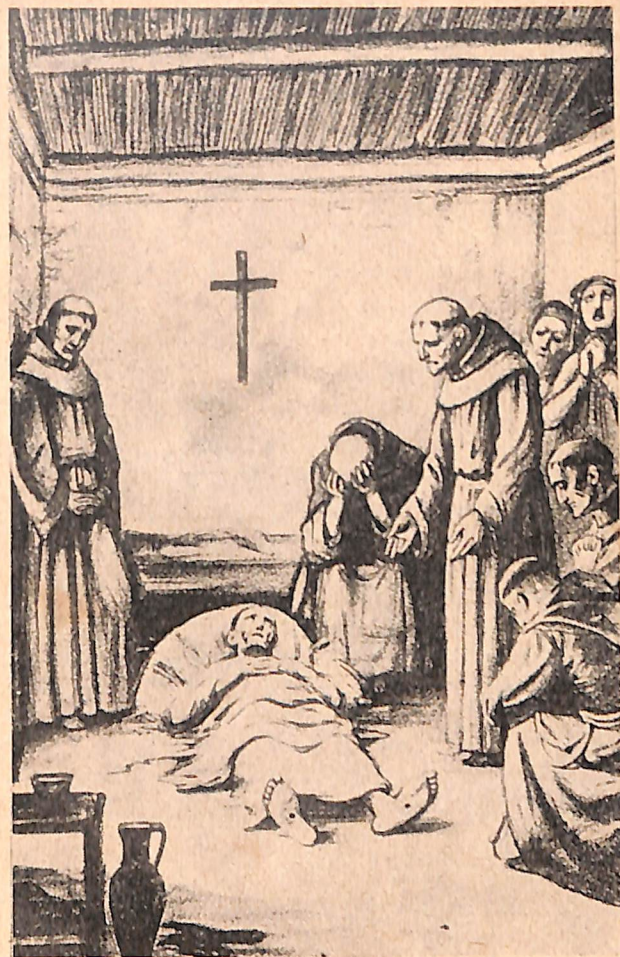
Իմտի Յրանսուա եագընտա օլան 'Ազիզ
Մէրեհմ մէլէյի քիլէսասընա կիթմէք իշիւն
իւզէրինէ պիր ազ տէրման կէլըր կիպի օլուն.
ճա՝ իշթէ էօլիւմ դարտաշըն նէզաքէթլէ
եագլաշըպ քէնտինի գալտըրմագ իսթէտիյի.
նի հիսս էթտի: Լաքին պու զէյարէթի էյի
գապուլ էթմէք իշիւն, պիրատէրլէրինէ, րու-
հանի տօսթու րօմալը ժան Տաքէլ խանըմա,
պիր քէֆին վէ էօլիւսիւ էթրաֆընատա եագ-
մայա մուլար կէօնտէրմէսի իշիւն պիր մէք.

թուպ եագըպ կէօնտէրինիզ տէյէնէտէք, գա-
փուտա աթ ալտղլարընն սէտասը իշիտիտի:

Էօլիւմիւնիւն եագլաշմասընը կէօրիւնճէ.
Յրանսուա էալապընը իսթիւնտէն չըգարթ-
տըրըպ՝ քէնտի քէնտինի գուրու եէրէ գօտութ-
տուրտու. րէ՛ իսիտէ չըպլագլըզընը էօրթմէք
իշիւն քէնտինէ պիր կէօմլէք էօտիւնճ վէրինճէ
եիւրէյի չօգ ֆէրահլանտը, չիւնքի քէնտինին
մատամը թէսմիյէ էթտիյի ֆապիրլիյէ էօլիւ-
միւնէ գատար էմին գալտը: Օլ զէման պիրա-
տէրլէրէ, Յրանշիսքեանլարըն Ալլահա չիւքը
սունմագ իլահիսի օլան՝ մախլուգաթ իլահիսի-
նի թէրէննիւմ էթտիրտի Անտէն սօնրա պիր
փարչա էքմէք ալըպ՝ Յիսսս Էֆէնտիմիզէն
էօլիւմիւնտէն էվլէլ վէրնատունտա էթտիյի
կիպի, առալարընտա տա՛ իմա հըֆզ էթմէլէրի
լազըմ՝ օլան իթ թիհատէ՝ ալէմէթէն, փարէլէ-
յիպ պիրատէրլէրինէ վէրտի Պիրատէրլէրինին
վէքիլիտէ Յրանսուայա անլէրի միւպարէքլէ-
մէսինի թալապ էթմէքլէ, ճիւմլէ պիրատէր-

էր պիրէր պիրէր կէլիպ Ֆրանսուայա եազ-
լաշըպ տէլինմիշ էլինի հէր պիրինին պաշը-
նա գօյարապ անէրի պիրէր պիրէր միւպա-
րէքլէտի. իմտի Յիսուս Էֆէնտիմիդին էլէմի-
նի Ս. Յովհաննէս Աւետարանընա կէօրէ օգուռ.
մասընը թալապ էտիպ՝ ըրգգէթի գալպլէ օ
գրա՛ւթը տինլէլիպ՝ քէսիլմէքտէ օլան սէսի
իլէ 141ինճի սաղմօտ «Ալաղըմլա Բապպա
Ֆէրեաա էտէրիմ՝ Ալաղըմլա Բապպա նիյաղ
էյլէրիմ՝ շէքեայէթիմի հուզուրունա ՝արզ
էտէրիմ՝ վէ հուզուրունաա մէշագգաթլմը
պէյան էյլէրիմ»,

«Ճանըմը հափսխանէտէն չըգար, քի իս-
մինէ համա էտէլիմ» նիհայէթ չօգ զա՛իֆ վէ
սօն սէսիլէ: «Սէն պանա լուծֆ էյլէտիլինտէ
սալիհլէր պէնի իհաթէ էտէճէքլէրտիր»: Պու
սէօլլէրի տէլիպ սէրաֆի ճանը մարտիրոս օլ-
մուշ թէնինի, ագչամ թիշլին էվվէլ Յ. սէնէ
1226տա թէրք էտիպ, 44 եաշընտա եարա-
տըճըսընա գալլուշմըշ աըր

Ֆրանսուանըն էօլիւմիւնտէն էվվէլ եկլէ
գօնուլմասը

Փրանսուանըն պիրատերէրէրի միւսարէքլէմէսի

Թէսլմի բուհ էտինճէ, խասթէլիքտէն վէ կիւնէշտէն գարարան վիճուտու պէմպէ-
յաղ պիր մում կիպի օլուպ, խասթէլիքտէն վէ աճըտան եօրլուն չէհրէսի պիր կիւզէլ կէնճլիք քէսպ էթտի Պիրատէրլէրտէն չօ-
ղու պէօյրինտէ աշըլմըշ օլան Ֆիսուսուն եա-
րասը կիպի եարասընը էօլմիւնտէն սօնրա կէօրմիւշտիւրլէր: մէզքիւր եարա կիւզէլ վէ գըրմըզը պիր կիւլէ պէնզէյիպ՝ էլլէրինտէ վէ այազլարընտաքի մըլսլարտա, տահա գա-
րա կէօրիւնտիւլէր:

Փրանսուա հագիգաթէն խաչտան սէօքիւլ-
միւշ խաչլանմըշ պիր ատէմ իտի:

Ճէնազէսի իքի կիւն սօնրա զէյատէսիյլէ վէ լմանթմանա վէ իհթիշամլա գըլլընտը:

Մնըն պէօյիւք տօսթու վէ անա հայրէթ-
տէ գալան գարտինալ Ուկօլինօ Գունճու կրէ-
կորիօ իամինտէ Փափա օլուպ Փրանսուայը էօլիւմիւնտէն իքի սէնէ կէչմէտէն 1228 հա-
զիրան 16տա ճէննէթ՝ ազէզլէրի մէյանընա գայա էթտի:

1230 տա եւք Սրբութիւն ալարդը Սբ
Գէորգ քիլիսասընտան կէօմիւմիւշ օլան փագ-
թէնի չըլարըլըպ՝ Աստիգ շէհրինաէքի քէնտի
իչիւն մախսուս պինա օլունմուշ պէօյիւք պիր
մէլիքի քիլիսայա նագլ օլունմուշտուր: Պու
կիւնէ դատար տիւնեանըն հէր թարաֆընտան,
պագիյէի միւպարէքէսինի «մասունքունու» զի-
յարէթ էթմէյէ կէլիւլէր:

Պրանսուանըն 'ազիզլէր մէյանընա գայտ
օլունմասը

ՕՆ ՏԷՕՐՏԻՆՃԻԻ ՊԱՊ

ՊԵՅՅԻԻՔ ՖՐԱՆՉԻՍԿԵԱՆ ԹԱՐԻԳԱԹՐ

ՊԻՐԻՆՃԻ ԹԱՐԻԳԱԹ

ԷՆ ՔԻԻՉԻՔ ՊԻՐԱՏԵՐԼԷՐ, ԵՄՆԻ
ՖՐԱՆՉԻՍԿԵԱՆԼԱՐ

Ֆրանչիսքեան թարիգաթը 1208 սէնէսինտէ Էվրոփատա Ասիզ շէհրինտէ 'Ազիզ Մէրեքմ' մէլէյի քիլիսասընտա թէ"սիս օլունմուշտուր: Պու թարիգաթըն միւ"էսսիսի շարգը չօգ սէվտիյի իշիւն 1217 սէնէսինտէ, Էլիյա պերատէրի 1219 տա քէնտինին զիյարէթ էթտիյի, Գըպրըզ վէ 'Ա.ք.քէտէ Ֆրանչիսքեան մանասթըրլարընը թէ"սիս էթմէյէ կէօնտէր. միշ տիր:

Վալիտէսի փրկա խանճմտան չօգ սէվի-
լիպ, փէտէրի Պէրնարտօնտան լա՛նէթլէնէրէք
քէնտի շէհրլիլէրինտէն տէլի եէրինէ գօնուլան
Ֆրանսուա, պիլախէրէ հիսապսըզ պէօյիւք պիր
ֆամիլիա փէտէրի օլտու:

Պու կիւն սէնէ 1935, տիւնեանըն պէշ
թարաֆընտա 24,034 ֆրանչիսքեան, քահա-
նայ վէ պիրատէրի, վէ պէօյիւք քիւչիւք 2002
մանասթըրը վարտըր:

Ֆրանչիսքեան թարիգաթընըն 2 մէթ-
րօիօլիտի, 1 փափա Սէֆիրի, 2 Գասիտի Րէ-
սուլիսի, 41 Եպիսկոպոսու, 26 Նաիպի Րէսու-
լիսի, 15 Րէսուլ վէքիլի.....վարտըր:

Հաքէզա Ֆրանչիսքեանլարըն 77 միսիօն-
լարը վար, անլէրտէն 22սի 2ին, Մըսըր Ֆի-
լիսթին վէ Սուրիատա տըր:

Մէզքիւր միսիօնլարտա 3,610 միսիօնէր
քահանայ վէ պիրատէր չալըշըրլար:

5 551 մանասթըր վէ քիլիսալարը, 4,911
մէքթէպլէրի: 243,548 շակիրտլէրի: 233 ֆար-
մաչիյալարը: 83, խասթախանէլէրի օլուպ մէզ-
քիւր խասթախանէլէրտէ 1933 սէնէսինտէ
3,373,783 խասթա թէտավի էտիլմիշտիր:

Մէզքիւր միսիօնէրլէր 1933 սէնէսի,
ե'անի պիր սէնէ զարֆընտա 1,317,178 քիմսէ
վաֆթիլ էտիպ՝ 54,981 ըիյազէի ըուհիյէ
եա՛նի «կըրթուլիւն» վէ, 8,083,098 Սրբու-
թիւն վէրմիշտիրլէր «թարիգաթ 'ամէլի 1934»

*

Պու 'ատէտ եալընը միսիօնլարա մախ-
սուստուր սա՛իր Ֆրանչիսքեան ըահիպլէրինին
քէնտի մէմլէքէթլէրինտէ թէվզի՝ էթմիշ օլ-
տուգլարը վաֆթիլ, Սրբութիւն վէ սա՛իր
տիյանէթ վէ թէգվա 'ամէլլէրի հիսապ օլու-
նամալ:

4 իւնճիւ Նիքօլաօ, 5 ինճի Սլէսսանտրօ,
4 իւնճիւ Սիսթօ, 5 ինճի Սիսթօ, 14 իւնճիւ Քլէ-
մէնթէ փափա Հազրէթլէրի Ֆրանչիսքեան վէ
պիրինճի թարիգաթտան իտիլէր: Վէ քիլիսա-
նըն Գարտինալլարընտան չօգլարը, վէ սա-
՛իր չօգ ֆաթրիքլէր, մէսէլա իսթամպօլ
Անթաքիա վէ Երուսաղէմ ֆաթրիքլէրի վէ
ֆափա սէֆիրլէրի վէ մէլէք իլչիլէրի Ֆրան-
չիսքեան իտիլէր:

* թարիգաթ 'ամէլի. եա՛նի այ պէ այ նէշը
օլունան Ֆրանչիսքեան թարիգաթ քիթապը տըր:

Ֆրանչիսքոսուն իւշ թարիգաթընա
կիրէն պէօյիւք քիմսէլէրտէն 10 շարգ վէ
Ալէմանեա իմփէրաթօրլարը: 20 իմփէրալի-
չէ: 20 փատիշահ: 35 Գլարիշա: 80 գըզ վէ
օղլան փատիշահ էվլատլարը: վէ 1025 եիւք-
սէք ըիւթպէլի զէվլաթլար վարտըր:

Պու թարիգաթըն մարտիրոսլարը 6000-
աէն զիյատէ տիր, անէրտէն 3000 շարգտա
մարտիրոս օլմուշտուրլար:

Վէ մէզքիւր Ֆրանչիսքեան թարիգաթը
չօգ մութլու վէ պէօյիւք 'ազիզ քիմսէլէրլէ
չէրէֆլէնմիշ տիր, անէրտէն չօգլարը խորան-
լար իւզէրինտէ իհթիրամ' օլունուրլար. վէ
մէզքիւր 'ազիզլէրտէն պաշլընալարը, Սբ.
Պօնավէնթուրա Ս. քիլիսանըն մէշհուր տօգ-
թօր վէ Գարտինալլարընտան պիրի, փատուա-
լը Ս. Անթոնիօ քի անըն պէօյիւք միւհիգաթ
եափան պիր 'ազիզ օլտուղունու ճիւմլէ 'ալէմ
թանըր: Անժուալը Ս. Լուիս, Ալքանթարալը
Ս. Պետրոս, Սինալը Ս. Պէրնարտինօ, Սուրբ
Յովհաննէս Գափիսթրանօ, Ալգալալը Ս. Տիէ-
կօ: Ս. փասքալ Պալլօն: Գանթալիչլի Սբ.
Ֆէլիչէ վէ սա'իրէ:

ԻՔԻՆՃԻ ԹԱՐԻԳԱԹ

1212տէ Սրբուհի Գլարանըն թէ'սիս
էթտի թարիգաթ տըր, մէզքիւր թարիգաթ
ֆագիր Սրբուհի Գլարա գըզլարընտան թէշ-
քիլ օլունուր:

Մէզքիւր թարիգաթըն գանունունու
Ֆրանսուա, իթալիատա Ս. Տամիյան քիլիսա-
սընտա թէ'լիֆ էտիպ' Սրբուհի Գլարայա,
մէզքիւր գըզլարըն իւզէրինէ թա'յին էթտի-
յի իւք ըէ'իսէյէ վէրմիշ տիր:

Իշպու թարիգաթ թէֆէքքիւրաթա
տալան վէ գափալը մանասթըրլարտա եա-
շայան ըահիպէլէր թարիգաթընտան տըր:
Մէզքիւր ըահիպէլէր ֆագիր պիր հայաթ
կէշիրիլէր. վէ քէնտի պիրատէրլէրինին ըէ-
սուլի 'ամէլլէրի իւզէրինէ ճան սէլամէթի եօ-
լունա Սլլահըն եարտըմըն ճէլպ էթմէք
իչիւն պիր չօգ թէվպէ 'ամէլլէրի եափարլար:

1935 Սէնէսի հիսապընճա տիւնեատա
575 մանասթըր վէ 12,359 Ս.բուհի Գլարա
ըահիպէլէրի վար տըր:

Մէղգիւր ըահիպէլէր Ֆիլիսթինտէ Երուսաղէմտէ վէ Նաղարէթտէ տախի մէվնուտ տուրլար:

ԻԽԶԻԽՆՃԻԻ ԹԱՐԻԳԱԹ

Իւճիւնճիւ թարիգաթ 1221 սէնէսինտէ թէ'սիս օլունուպ իքի գըսմա թագսիմ օլունուր: Պիր գըսմը գանունի օլունպ ըահիպ վէ ըահիպէլէրի հավիտիր:

Տիկէր գըսմը տա տիւնեալի ե'անի տիւնեատա եաշայան գարը եախօտ էրքէքլէրի հալի տիր:

ԷՐՔԵՔԼԵՐԻ

Էրքէքլէրին իւչիւնճիւ գանունի թարիգաթընըն 22 ճէմ'իյէթլէրի «մէսէլա Երուսաղէմտէ Գասըտը Բէսուլի 'ինտինտէ օլան պիրատէրլէր կիպի» 108 մանասթըրլարը վէ 1,041 ըահիպ պիրատէրլէրի վարտըր:

ԳԱՐԸԼԱՐ

Գարըլարըն իւչիւնճիւ գանունի թարիգաթընըն 1541 ճէմ'իյէթլէրի «մէսէլա Երուսաղէմտէ շամ վէ հալէպտէ Միսիօնէր Մարի

տէնիլէն վէ սա'իր Ֆրանչիսքեան ըահիպէլէրի կիպի» 18,526 մանասթըրլարը վէ 81,588 ըահիպէլէրի օլունպ՝ ըուհանի վէ ճիամանի էյի 'ամէլլէրտէ մէշլուլ օլարագ թա վուլթիէրէսթ մէմլէքէթլէրինտէ պիլէ Նէշր օլունմուշտուրլար:

ՏԻՒՆԵԱՎԻ ԻԽԶԻԽՆՃԻԻ ԹԱՐԻԳԱԹ

Իշպու թարիգաթ տիւնեատա 13,146 գարտաշլըգ եախօտ ճէմ'իյէթ օլունպ՝ գարը վէ էրքէք 2,218,208տիր «թարիգաթ 'ամէլի 1935»

Գունճու Գրիգոր Փափա, Յիւնճիւ Մարթինօ, Չնճի Ճուլիօ, Յինճի Փիօ, 13իւնճիւ Լէօն, 10ունճու Փիօ, 15ինճի Պէնէտէթթօ վէ իղղէթլէ եաշայան 11 ինճի Փիօ Փափա տախի իւչիւնճիւ թարիգաթ էվլատը տըր:

Պէօյիւք քիմսէլէր արասընտա քիլիսատա 'աղիղ վէ մուլթլու վէ միւքէրրէմ օլան մէղգիւր Ֆրանչիսքեան թարիգաթ էվլատլարընը սայմագ գապիլ տէյիլտիր, շայէտ անլէրի սայաճագ օլուրսագ չօգ պէօյիւք պիր քիթապ եափմագ իճապ էտէր: մէսէլա, փատիշահլար

արասընտա Ֆրանսա փատիշահը Աղիզ Լուիս Սիշիլեա փատիշահը Աղիզ Քարլօ, Իսփանեա փատիշահը Աղիզ Ֆերտինանտօ, Տանիմարք փատիշահը Աղիզ Հանրի.... վէ սա"իրէ:

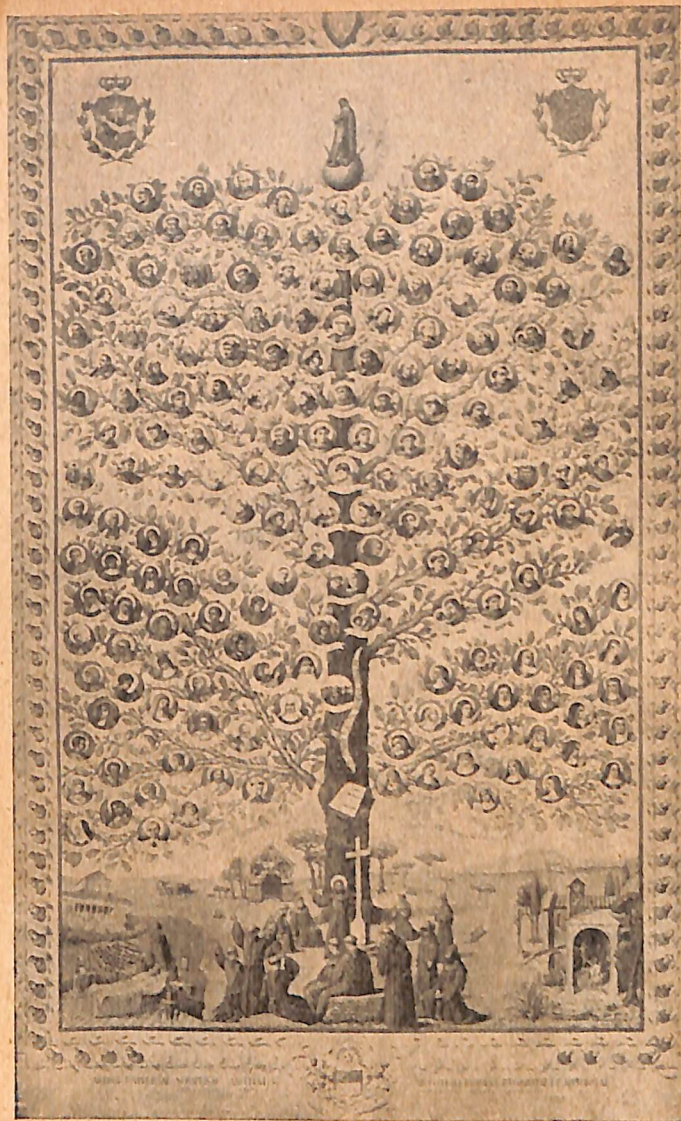
Գրալիչալար արասընտա Հունկարիա «նէմչէ» Գրալիչասը Սրբուհի Եղիսաբէթ, Փօրթուկէզ Գրալիչասը Սրբուհի Եղիսաբէթ Իսվէճ Գրալիչասը Սրբուհի Պրիճիթ,

Փատիշահ էվլատլարը Գօնթլար վէ Գարտինալլար վէ սա"իր քիլիսա ըէ"իսլէրին. տէն մէզքիւր թարիգաթտա օլանլար հիսապ օլունմաղլար:

Նիհայէթ հէր սընֆտան մէզքիւր թա. ըրիգաթտա 'աղիզլէր վարտըր: Մէսէլա էվլի. լէրտէն Նափօլի փատիշահը Րօպէրթօ վէ գարըսը Սանչիս: Նիքեահլլը իքէն պաքիըէ 'էօմր կէչիըէն Էլժէար իլէ գարըսը Տէլֆինո Լուքէսիօ վէ Պօնատօննա:

Վէ տուլլարտան չօդլարը: Մէսէլա Լու. իս Ալպէրթօնի, վէ ըօմալը Ֆրանսուա..... վէ սա"իրէ:

Վէ գըզլարտան: Մէսէլա վէրիտիյան վէ վիթէրպօլու Րօսա վէ կէնճ չօճուգլարտան

Պէօյիւք Ֆրանչիսքեան թարիգաթը 'աղիզլէրինտէն

Ճափօն մարտիրոսու Սնթուան: Սվօզաթլար-
տան Պրիթանեալը իլէս: Խուրիլէրտէն խաւրի
Տարս Յովհաննէս վէննէյի: ճգնաւորլարտան
Ճէրարտօ: Սմէլէլէրտէն Սինալը Պետրոս:
Գօնտուրաճըլարտան Նէվօլօնէ: Զիյարէթճի-
լէրտէն Ս. Րօգ: Տիլէնճիլէրտէն Ս. Պէնուա
Լապր.... վէ սա"իրէ:

Նիհայէթ 1867 սէնէսինտէ, Ս. քիլիսա
ճափօնլու իւլիւնճիւ թարիգաթ էվլատլարըն-
տան 27 Մարտիրոս օլան քիմսէլէրի 'ազիլլէր
սըրասընա դայտ էթմիշտիր:

ՕՆ ՊԵՇԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՅՐԱՆՁԻՍ ՔԵՍՆԼԱՐ ՎԷ ԷՐՄԵՆԻԼԷՐ

Հէր նէ գատար Փէտէրմիզ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչին վազթընտան պու կիւնէ գատար Էրմէնի միւլէթիմիզտէն պիր գըսմը տա՛ իմա Ս. Գաթօլիք քիլիսայա իման էտիպ՝ պապամըզըն իմանընտա սապիթ գալտըյսատա, մա՛էթթէ՛ էսսիւֆ պէօյիւք պիր գըսմըտա մէզքիւր քիլիսայա իթա՛աթտա գուսուր էյլէմիշ տիր:

Իշպու քիլիսատան տըշարը օլանլարըն թէքրար անընլա պիրլէշմէսի չօգ տէֆալար վուզու՝ պուլմուշ տուր:

1198 սէնէսի պիզիմ Չինճի Լեւոն իսմինտէ պիր փապիշահըմըզ «Պէօյիւք Լեւոն թա. գաւոր» Մակօնծալը Գօնրատօ իսմինտէ պաշ Եպիսկոպոս վասիթասըյլա թաճլանըպ՝ Գրիգոր Փաթրիքիմիզտէ անը միւպարէքլէյիպ, քէնտի միլլէթի վէ քահանալարըյլա պէրապէր Ս. Գաթօլիք քիլիսայա իւշիւնճիւ իննօ. չէնցօ փափա հազրէթլէրինին վազթընտա

պիրլէշիպ՝ մէզքիւր փափատան փատիշահ նամը վէ ըիւթպէսինի ալմըշտըր:

Լաքին իշպու պիրլէշմէնին թէքմիլ սու. ըթտէ իքմալ օլունմասը իշիւն փափալար Ֆրանչիսքեան քահանալարը կէօնտէրիպ մէզքիւր Ֆրանչիսքեանլար չօգ միւշքիլաթլար իլէ մազաստը մուգատտէսէ մուվաֆֆազ օլմուշ տըրլար:

1230 տա Բուսանլը փատրէ Ճիագօմօ քէնտի արգատաշլարըյլա, փաթրիք վէ փատիշահըմըզը Ս. Գաթօլիք քիլիսայա պիրլէշտիրմէք իշիւն Էրմէնիսթանա կէլմիշ տիր:

Վէ 13իւնճիւ տէհրին նիհայէթինտէ էր. մէնիսթանտա, «Սիստէ Դարսուստա վէ Սիվադ. տա» Ֆրանչիսքեանլար իւշ մանասթըր պինա էթմիշտիրլէր:

1246 տա փատրէ Լօրէնծօ վէ 1248 տէ փատրէ Անտրէա 4 իւնճիւ իննօչէնցօ փափա հազրէթլէրի թարաֆընտան մէզքիւր մազաստ իշիւն «Գասըտը Բէսուլի մազամընտա» էրմէ. նիսթանա կէօնտէրիլմիշտիրլէր:

1253 տէ Բուսսանլը փառքէ ճիադօմօ
պիրինճի Հեթում փատիշահըմըզը վաթթիզ
էթմիշ տիր:

1264 տէ պիր չօգ Ֆրանչիսքեանլար
էրմէնիսթանա կէլիպ, պիզիմ փատիշահըմը-
զըն իւշիլէրինի Ֆրանսայա 1274տէ Լէօն
շէհրի մէճլիսինէ կէօթիւրմիւշտիրէր:

1278տէ Յիւնճիւ Լեւոն փատիշահըմըզ
Ֆրանչիսքեանլարտան չօգ մէմնուն օլտուղու
իշիւն, իւշիւնճիւ Նիգօլաօ փափա Հազրէթլէ-
րինտէն քէնտի միլլէթինի Ս. Գաթօլիք քի-
լիսայա պիրլէշտիրմէք իշիւն Ֆրանչիսքեան
րահպլէրի թալապ էթմիշտիր:

Տէօրտիւնճիւ Մարթինօ փափա Հազրէթ-
լէրինին էրմէնիսթանա կէօնտէրմիշ օլտուղու
Ֆրանչիսքեանլարը Ս. քիլիսատան ալրըմըզ
օլան էրմէնիլէր 1287 տէ քէսմիշտիրէր:

Իքինճի Հեթում փատիշահըմըզ վազթըն-
տա, 4 իւնճիւ Նիգօլաօ փափա Հազրէթլէրի
1289 վէ 1290տա մէմլէքէթիմիզ էրմէնիս-
թանա պաշգա Ֆրանչիսքեանլար կէօնտէրմիշ
տիր:

1294տէ Գրիգոր իամինտէ պիր փաթրի-
քիմիզ Տինճի Պօնիֆաչիօ փափա Հազրէթլէ-
րինէ իթա'աթ էտիպ Ս. Գաթօլիք քիլիսա
իլէ պիրլէշտիր:

Անտէն սօնրա իքինճի Հեթում փատիշա-
հըմըզ փափա Հազրէթլէրինէ, Ֆրանսա վէ
ինկիլթէրրա փատիշահընա, Ֆրանչիսքեանլար-
տան իւշի կէօնտէրիպ՝ քէնտիսիտէ Ֆրանչիս-
քեան օլմուշ տուր: *

Միւտտէթի մէզքիւրտէ ե'անի Յիւնճիւ
տէհրին Նիհայէթինտէ էրմէնիսթանտա պիր
Ֆրանչիսքեան րուհանի վիլայէթի վար իտի:

ՉՉնճի ճիօվաննի փափա Հազրէթլէրի-
նին թարիգաթա տէյու «ad ordinem» եազտը-
զը պէրա'աթ ե'անի մէքթուպ միւճէպինճէ,
Օշին իամինտէ պիր փատիշահըմըզտա Չնճի

* Չինճի Հեթում 1294տէ Տինճի Պօնիֆա-
չիօ փափա Հազրէթլէրի վազթընտա քիւրսիւսիւ-
նիւ պիրատէրի թօրոսա պրագըպ պիրինճի Ֆրան-
չիսքեան թարիգաթընա կիրիպ՝ պիր մանասթըրա.
չէքիլիպ 1299տա ուխտ էթմիշ տիր:

Հեթումուն պիրատէրի Ֆրանչիսքեան 'օլուպ պիրատէրի Յովհաննէս Հեթում կիպի 6 Ֆրանչիսքեանլար իլէ պէրապէր եաշար իտի: Պուխուստատա Ծինճի Գլէմէնթէ փափա քիւչիւք էրմէնիսթանտա Ֆրանչիսքեանլար իւզէրինէրէ" իս օլան, 22 հազիրան 1311 թարիխի, մէրքէզի Գըպըղզտա օլան թէրրասանթանըն րէ. "իսինէ պիր մէքթուպ եազըպ, Օշին մէլիէ գարտաշը Հեթումուն վազթընտա օլան 'ատէթ իւզրէ անընլա միւթէմատիյէն պէրապէր եաշամասը իւզրէ 6 Ֆիրասէթլի տինտար Ֆրանչիսքեան սէչիպ կէօնտէրմիսինի էմը էթմիշ տիր:

1343 սէնէսի Լեւոն փատիշահըմըղ փատրէ Տանիէլի 6նճը Գլէմէնթէ փափա հազրէթլէրինէ իլչի կէօնտէրմիշ տիր:

Իւշ սէնէ սօնրա 'այնի փափա, պիզիմ փատիշահըմըղա, քիլիսատան այրըլան էրմէնիլէրիմիզի Ս. Գաթօլիք քիլիսալա պիրլէշ տիրմէք իչիւն, Կատթալը փ. Անթօնիօ վէ Գօլօնլու Ճիօվաննի նամընտա իքի Ֆրանչիսքեան կէօնտէրմիշ տիր:

Իւշ սէնէ սօնրա Ֆրանչիսքեան պիր Եպիսկոպոս տալի մադսատը մուգատտէս իչիւն էրմէնիսթանա կէօնտէրիմիշ տիր:

Պիր միւտտէթ սօնրա թիւրք մուհարէպէլէրի պաշլատը վէ 1372տէ էրմէնիսթան Գրալիչասը Մարիամ, սըզլէթտէ օլան միլլէթի իչիւն 11ինճի Գրիգոր փափա հազրէթլէրինտէն եարտըմ տիլէմէյէ Ֆրանչիսքեանլարտան Գլալասիյալը Յովհաննէս Եպիսկոպոսու կէօնտէրմիշ տիր:

1439 սէնէսինտէ էրմէնիսթանա մէշհուր Սալիպիլէր քարօղիչլէրինտէն Ս. Յովհաննէս Գաթիսթրանօ կէլիպ չօգ ղայրէթլէ քիլիսատան տըշարը օլան էրմէնիլէրիմիզի Ս. Գաթօլիք քիլիսամըղա իտիսալ էտիպ չօգ ճանլար գազանմըշտըր:

1445 տէ 4իւնճիւ Էլճէնիօ փափա հազրէթլէրի էրմէնիսթանա Ֆրանչիսքեանլար կէօնտէրմիշտիր, Անլէրտէն պիրինին իսմի փ. Լուիճի օլուպ՝ 1460 տա էրմէնի փատիշահըմըղըն իլչիսիլէ Բօմայա միլլէթիմիզէ միւսատտէ տիլէմէյէ կիթմիշտիր:

Նիհայեթ չօգ ուզածամազ իշխն պի-
ղիմ վագթըմըղա կէլէլիմ: 1840տա Պրան-
չիսքեանլար Ատանա շէհրէնէ կէլիպ այրըլ-
մըշ էրմէնի միլէթիմիզ պիրատէրլէրտէն
1000 քիշիյի Ս. Գաթօլիք քիլիսա էվլատը
էթմիշտիրլէր:

1858-1878է զատար Մար'աշտա, Սիստէ
վէ Եէնիճէ Գալէտէ 6000 քիշի Ս. Գաթօլիք
քիլիսա էվլատը Եալմըշտըրլար:

Մէզքիւր միսիօնլար Թէրրա Սանթանըն
«արզը մուգատտէսին» ըուհանի վիլայէթինէ
'աթֆ օլունուպ' Պրանչիսքեանլարըն Թէրրա
Սանթա ըէ'իսլէրի, Մար'աշտա 1858տէ. Եէ-
նիճէ Գալէտէ 1875տէ. Այնթապտա 1881տէ
Մուճուգ Տէրէսի վէ Տէօնկէլէտէ 1884 տէ
մէքթէպ վէ քիլիսալար պինա էթմիշ տիր-
լէր:

վէ սօն սէնէլէրտէ մա'լիւմիւնիւզ օլտու-
ղու կիպի, պէօյիւք հարպըն Նիհայէթինտէ,
Թիւրքլէր քրիսթիյանլարը գաթլ էտիպ սիւ-
րիւպ' Պրանչիսքեանլարըն օ գատար էմէքլէ
մէյտանա կէթիւրմիշ օլտուգլարը մէզքիւր
միսիօնլարը խարապ էթմիշտիրլէր:

Նիհայեթ Պրանչիսքեանլարտան պիղիմ'
մէմլէքէթիմիզ Էրմէնիսթանտա սօն մարտի-
րոս օլան Պրանչիսքեան քահանասը Գալիփա-
տօշլու Փատրէ Սալվաթօր տուր: Մէզքիւր
Փատրէ 1895 Գըթալընտա Տէօնկէլէ ճիհէ-
թինտէ Քրիստոսուն տիյանէթի Եօլունա գաթլ
օլունուպ' պու սօն կիւնլէրտէ, 'աղիղլէր սը-
րասընա գօնուլմագ իշխն տա'վասը Բօմա
վաթիքան սէրայընա կէօթիւրիւլմիւշտիր:

Էրմէնիսթանտա մարտիրոս օլան Փ. Սալվաթօր

Հէր շէյէ գատիր, Մէրհամէթլի, Եարա-
տըճըմըզ Ալլահտան՝ Ս. Ֆրանչիսքոս վէ
շէհիտ էվլատլարը, վէ պախուսուս շէհիտլէր
Սուլթանը 'Ազիզ Պիքիր Մէրեհմին շէֆա-
'աթճըլըղըյլա, քիլիսատան տըշարը օլան-
լարըն 'Ազիզ Գաթօլիք Քիլիսա էվլատը օլուպ՝
Ֆրանչիսքեան թարիգաթընըն, ճանլարըն
խէլատը իշիւն, թէրագգի էտիպ՝ պիր կիւն
ճիւմլէմիզ պիրլիքտէ ֆէտէրիմիզ Ս. Ֆրան-
չիսքոս վէ Ս. Գրիգօր Լուսաւորիշլէ պէրա-
պէր կէօքլէր փատիշահլըղընա նա'իլ օլմա-
մըղը թէմէննի էտէրիմի Ամէն

Փիհրիսթ

	ՍԱՀԻՖԷ
Քիթապըն թագտիմէսի	3
Մուգատտէմէ	5
ՊԱՊ	
1 Ֆրանսուանըն կէնճլէյի	9
2 Ֆրանսուանըն ճէնկճիլիյի	18
3 Պիզիմ ֆէտէրիմիզ Սէն քի կէօքլէր- տէսին	27
4 Քիլիսայը թա'միր էթմէսի	37
5 Իլք պիրատէրլէր	51
6 Բօմա Սրբուհի Գլարա	63
7 Գուշլարա վա'զ. Գուրա գարտաշ	73
8 Ճէննէթի 'ատէնտէ կիպի	86
9 Աստիզ շէհրինտէ կիւնահլարըն 'աֆվլըղը	97
10 Սիւրիա Մըսըր վէ Ֆիլիսթինտէ	109
11 Իւշիւնճիւ թարիգաթ վէ Միլատ եէմլէյի	124
12 Խաշլանմըշ հաշայան	136
13 Էօլիւմ գարտաշ	145
14 Պէօյիւք Ֆրանչիսքեան թարիգաթը	157
15 Ֆրանչիսքեանլար վէ Էրմէնիլէր	168

Սահիֆէ	Սաթը	Խաթա	Սալապ
59	12	գարէր	գարար
126	1	Լսւգէսիօ	Լուգէսիօ
145	20	խըղմէթի	խըղմէթի
160	14	մէգքիւր	մէգքիւր
102	4	Փէրսւճիյա	Փէրուճիա
191	15	թսւթուպ	թութուպ
137	21	հօրթուսունտա	հօրթուունտա
125	19	գատր	գատար
151	2	այտըզլարընըն	այազլարընըն

Վէ սա"իր ուֆագ խաթալար օգույանա գօ-
լայճա մա'լիւմ տիւր:

հիմնական

1. հիմնական և շարքային
2. արտա ծախ-գործարարական
3. հիմնական և շարքային-արտա
4. քաղաքական

ՄՄ Հայաստանի գրադարան

MAL037990

ՄՄ Հայաստանի գրադարան

MAL037870

ՄՄ Հայաստանի գրադարան

MAL037869

